

Apie svetimas klaidas ir savus atradimus

„Dabar bandome švietimą reformuoti fragmentiškai, pagal atskirų politinių grupuočių prioritetus; nusižiūrėję gražių sau patinkančių pavyzdžių kitose rimtose šalyse, vis ką nors bandome namuose prisitaikyti. Kartais pasiseka, kartais... norisi greičiau užmiršti.“

Dvyliktoji švietimo konsultanto **Algirdo Zabulionio** įžvalga.

ŽVILGSNIS IŠ ŠALIES

7 p.

Leiskime vaikams judėti į valias

„Tai negi skirti neformaliajam ugdymui atitinkamai valandų, kad visų mokyklų mokiniai galėtų pasirinkti ir lankyti jiems patinkančius būrelius, valstybei kainuotų brangiau negu nuniokotų pastatų perdažymas, išdaužytų langų, stotelių, poilsio vietų atstatymas bei atkūrimas?“ – klausia Vilniaus „Atžalyno“ pradinės mokyklos direktoriaus pavaduotoja ugdymui **Rima Rutkauskienė**.

POŽIŪRIS

7 p.

Kodėl reikėtų moksleivius supažindinti su matematika? (II)

„Supažindinti moksleivius su matematika reiškia supažindinti juos su svarbiausiais matematikos bruožais: loginiu tikslumu, paprastumu ir harmonija. Ar tai įmanoma?“

Svarsto habil. dr. **Rimas Norvaiša**.

POŽIŪRIS

8 p.

Kas nustekeno Lietuvos švietimą

ATGARSIAI

9 p.

Tautinės mokyklos koncepcija išvirkščiai (II)

„Pagaliau, nemenkindami kitų darbų ir profesijų, visi turime įsisąmoninti, jog Mokyklos ir mokytojo darbo – kaip Bažnyčios ir kunigo – vis dėlto negalime lyginti su kitais darbais, nes būtent šios dvi institucijos rūpinasi žmogaus vidumi, kurio nenulipdysi iš molio, neišdroši iš medžio, nenukalsi iš metalo“, – ragina LMPS pirminkė **Jūratė Voloskevičienė**.

POŽIŪRIS

11 p.

Žitos Siogerienės nuotr.

Kvalifikaciniai reikalavimai: personalo vadyba ar psichologinis spaudimas?

Nuo naujų mokslo metų turėtų įsigalioti kvalifikacinių reikalavimų mokytojams nuostata, kad mokomąjį dalyką atitinkančių studijų nebaigę pedagogai negali dirbti to dalyko mokytojais. Tai kelia nemažai nerimo.

Kokias pasekmes nespecialistams turės nauji kvalifikaciniai reikalavimai?

Dalyko nespecialistai

Šalies mokyklose dirba daugiau kaip tūkstantis mokytojų, kurie nėra baigę jų mokomą dalyką atitinkančių studijų. Jūs paprastai vadina „dalyko nespecialistais“. Va-

dovaujantis Švietimo valdymo informacinės sistemos (ŠVIS) duomenimis, tokių mokytojų pagrindinėse ir nepagrindinėse darbovietėse dirba bemaž 1,4 tūkst. Pasak ŠVIS, kuriam duomenis teikia savivaldybės, daugiausia nespecialistų dirba rajonų švietimo įstaigose. Pavyzdžiui, Vilniaus, Klaipėdos, Mažeikių, Tauragės, Vilkaviškio ir Šilutės rajonų mokyklose įvairių dalykų vaikus moko nuo 40 iki 50 atitinkamų studijų nebaigę mokytojai. Nemažai jų ir didmiesčių mokyklose: Kaune – 91, Vilniuje – 86, Klaipėdoje – 42.

Duomenis apie tai, kiek nespecialistų dirba šalies švietimo įstaigų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupėse, Švietimo ir mokslo ministerija (ŠMM) dar tik renka.

Nukelta į 4 p. ➤

„Kūdikis“ gimė, – kaip seksis išgyventi?

Lietuvių kalbos ir literatūros BE

Pirmadienį (06 03) įvyko naujoviškas (tiesa, maloniai primenantis senąjį sovietinį), bendras, privalomas visiems abiturientams lietuvių kalbos ir literatūros (LKL) brandos egzaminas.

Taigi, po itin nelengvo „nėštumo“ laikotarpio – prieštarų vertintos egzaminų programos svarstymų bei kritikos, skausmingo (mitingų ir piketų, tarptautinių ginčų ir derybų, politikų abejotino teisėtumo žingsnių ir iškeltų bylų palydėto) „lenkų klausimo“ sprendimo ir kitų komplikacijų – „kūdikis“ pagaliau gimė. Ir gana sklandžiai – abiturientai (kol kas) la-

bai nesisipjaudo, temų nepeikia (tik autorių parinkimą).

Tiesa, probleminis šio egzaminų „svorio centras“, – kai kurių specialistų teigimu, – yra vertinimo instrukcija. Todėl labai džiaugtis dar ankstoka: negana, kad kūdikis gimė, – jam dar reikia išgyventi...

Šiomet – pirmą kartą – LKL valstybinis ir mokyklinis brandos egzaminas (VBE ir MBE) buvo vienodi visiems abiturientams, nepriklausomai nuo jų mokymosi kalbos (tiesa, egzaminas išlaikymo sąlygos – skirtingos, bet apie tai kiek vėliau).

Nukelta į 3 p. ➤

Kauno gimnazistas – oratorių konkurso vicečempionas

Tarptautinės viešosios kalbos konkurse, kuriame kiekvienais metais dalyvauja keliasdešimt tūkstančių dalyvių iš pusšimčio šalių, antrą vietą šiemet laimėjo Kauno jėzuitų gimnazijos abiturientas P.Rutkauskas. Konkursas, kuriame lietuvių lydėjo sėkmė – didžiausias viešosios kalbos konkursas pasaulyje. Konkursą remia britų karališkoji šeima bei vienas įtakingiausių pasaulio bankų HSBC. Pirmiausia kiekvienoje šalyje išrenkamas geriausias kalbėtojas, o Londone vyksta finalas, kurio metu paskelbiami geriausi pasaulio oratoriai.

Tarptautinę komisiją sužavėjo 19-mečio lietuvių kalba apie savo senelį, kuris sovietinės okupacijos metais buvo ištremtas į Sibirą.

Už nevykusį pokštą išmetė iš licėjaus

Mokyklos kompiuteryje radę neuždarytą prisijungimą prie vieno dviliktoko elektroninio dienyno, du bendraklasiai išsiuntė klasės draugams adresuotą pranešimą: „Sveiki, man buvo malonu mokytis su jumis, tačiau gyvenimas žiaurus ir skaudus. Tiesiog šitos klasės atmosfera kažkaip padarė neigiamą įtaką man ir aš nebegaliu jos pakęsti. Man sunku tai sakyti, bet aš išeinu iš licėjaus ir nebegrišiu. SUDIE GYVENIME, SUDIE LICĖJAU.“

Tokio turinio laiškas sukėlė ant kojų visą Vilniaus licėjų – baimintasi abituriento savižudybės.

Nevykusio pokšto autoriai buvo greitai surasti ir skaudžiai nubausti. Už „pokštininkų“ pašalinimą pasisakė mokytojų taryba, tokį pat sprendimą vėliau priėmė ir aukščiausia licėjaus valdžia – mokyklos taryba. Mokytojai ir mokyklos tarybos nariai bandymą pajuokauti traktavo kaip nelegalų pasinaudojimą elektroniniu dienynu ir melagingos informacijos, keliančios pavojų tėvams ir mokyklai, paskleidimą.

Tarptautinei mokyklai – bakalaureato akreditacija

Prieš 20 metų įkurtoje pirmojoje Lietuvoje tarptautinėje mokykloje Tarptautinė Amerikos mokykla Vilniuje (TAMV) rugsėjį prasidės 11–12 klasių mokiniams skirta Tarptautinio bakalaureato (TB) diplomų programa. TAMV – trečioji mokykla Lietuvoje, kuriai suteikta Tarptautinio bakalaureato akreditacija.

„Džiaugiuosi, kad 20-aisiais veiklos Lietuvoje metais tapome pasaulinio TB mokyklų tinklo dalimi. Nuo įsikūrimo 1993 m. mes išaugome – šįandien TAMV mokosi net 235 moksleiviai iš 25 pasaulio šalių; 2010 m. išleisdome savo pirmuosius abiturientus, kurių dauguma sėkmingai įstojo į geriausius pasaulio universitetus, o šiemet atnaujinome mokyklos įvaizdį ir intensyviai planuojame patalpų plėtrą, kad artimoje ateityje galėtume priimti dar apie 300 mokinių“, – teigia TAMV direktorius R.M.Hinman.

APKLAUSA

Dauguma – prieš abortų draudimą

Seimas dviejų balsų persvara ėmėsi (05 28) svarstyti projektą dėl abortų draudimo. Už Lietuvos lenkų rinkimų akcijos (LLRA) parengtą Gyvybės prenatalinėje fazėje įstatymo projektą po pateikimo balsavo 46 Seimo nariai, prieš buvo 19, susilaikė 25 parlamentarai.

Už projektą daugiausia balsavo konservatorių – 20, visi 8 LLRA nariai, 8 Darbo partijos ir po kelis kitų frakcijų atstovus. Vieninteliai vieningai balsavę prieš arba susilaikę buvo Liberalų sąjūdžio frakcijos atstovai.

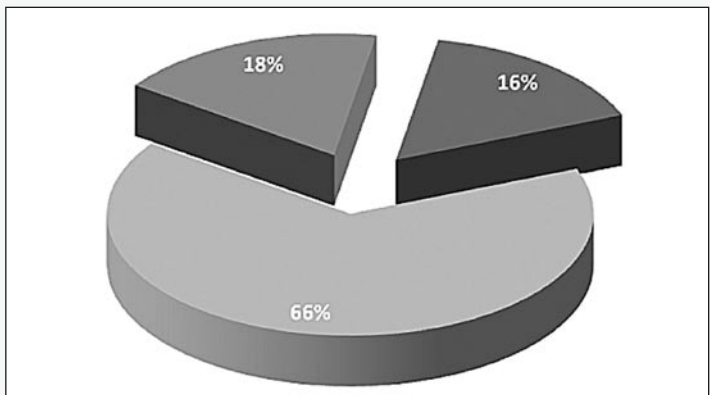
Toliau projektą svarstys Seimo komitetai. Į plenarinio posėdžio svarstymą projektas turėtų grįžti rudens sesijoje.

Tai tapo nauju (dar vienu) aštriu visuomenės dirgliu. Šios iniciatyvos priešininkai balsavusiuosius „už“ tuoj pat internete „sudėjo“ į gėdos lentą, skelbiamos įvairios protesto akcijos.

Taigi visuomenė diskutuoja apie abortus, tad ir „Dialogo“ redakcijai parūpo sužinoti savo tinklalapio (www.dialogas.com) lankytojų nuomonę šiuo klausimu.

Jei vyktų referendumas dėl abortų draudimo, „Dialogo“ respondentai balsuotų taip:

- už abortų draudimą – 16 proc.;
- prieš abortų draudimą – 66 proc.;
- nebalsuotų 18 proc.

Lietuvos abiturientai laiko brandos egzaminus

Pirmasis valstybinis brandos egzaminas (VBE) – užsienio kalbos (anglų) – įvyko gegužės 25 d. Egzaminą laikė 16 998 abiturientai. Šis egzaminas vykdytas 153-uose Lietuvos savivaldybių administracijų įsteigtuose centruose.

Birželio 3-iąją visi šalies abiturientai (38 589) laikė vienintelį privalomą lietuvių kalbos ir literatūros brandos egzaminą (plačiau apie jį – 1, 3 p.).

Birželio 4 d. vyko užsienio kalbos (prancūzų) VBE. Jį laikyti rinkosi tik 55 moksleiviai.

Birželio 5-ąją, vakar, bemaž 16 tūkstančių (preliminariais duomenimis – 15 973) abiturientų demonstravo savo pasiekimus ir brandą matematikos VBE. Šis egzaminas buvo vykdomas 159-iuose Lietuvos savivaldybių administracijų įsteigtuose centruose.

Nacionalinis egzaminų centras

praneša, kad šiais metais ugdymo proceso metu buvo vykdomi ir du mokykliniai brandos egzaminai (MBE) – menų ir technologijų. Technologijų mokyklinis brandos egzaminas yra vienas populiariausių (jį pasirinko 9308 kandidatai) ir jis vyksta jau ketvirtus metus. Egzamine dalyvavo 8246 abiturientai, iš jų egzaminą išlaikė daugiau kaip 99,4 proc. Aukščiausių egzaminų įvertinimą – 10 balų – gavo 24 proc. egzaminą išlaikiusių kandidatų.

Menų MBE šiemet buvo vykdomas pirmą kartą. Jį pasirinko 3008 kandidatai. Šis egzaminas pakeitė iki šiol vykdytus dailės ir muzikos mokyklineis brandos egzaminus. Kandidatams, pasirinkusiems laikyti menų MBE, buvo sudarytos galimybės atskleisti savo kompetencijas ne tik dailės ir muzikos, bet ir filmų kūrimo, fotografijos, grafinio dizai-

no, kompiuterinių muzikos technologijų, šokio, teatro dalykuose.

Menų brandos egzamine viena svarbiausių vertinimo dalių buvo kūrybinis procesas. Jo metu buvo vertinama, kaip kandidatas geba numatyti ir įgyvendinti kūrybinį sumanymą, kaip ieško geriausių idėjų atskleidimo būdų, kaip planuoja repeticijų, mokymosi laiką, kaip geba pasitelkti profesionaliojo meno patirtį savo raškos tobulinimui ir kita. Be to, egzamine mokiniams reikėjo sukurti savo autentišką kūrinių arba savaip interpretuoti kitų autorių kūrinius, parengti kūrybinio darbo aprašą (kontekstinę analizę) ir pristatyti rezultatus vertinimo komisijai.

Egzamine dalyvavo 2538 kandidatai, iš kurių 99,3 proc. egzaminą išlaikė. Aukščiausių įvertinimą – 10 balų – gavo 49,9 proc. egzaminą išlaikiusių kandidatų.

Pritarė lėšų ikimokykliniam ugdymui didinimui

Praėjusį trečiadienį (05 29) vykusiam Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto (ŠMKK) posėdyje parlamentarai pritarė, kad ikimokyklinio ugdymo krepšelis nuo 2014 m. sausio 1 d. būtų didinamas iki 8 valandų per dieną. Taip ŠMKK nariai nusprendė po to, kai konsultacinės bendrovės „Civitta“ atstovas K.Jovaiša informavo, kad didmiesčiuose ikimokyklinio ugdymo įstaigas lanko 88 proc. vaikų, mažesniuose miestuose ir kaimuose 54 proc. vaikų. K.Jovaiša pabrėžė, kad tobulinant ikimokyklinio ugdymo organizavimo tvarką bū-

tina teikti daugiau informacijos tėvams apie ikimokyklinio ugdymo naudą, supaprastinti higienos normų reikalavimus maitinimo organizavimui, siekti pigesnio esamos infrastruktūros pritaikymo ir ikimokyklinio ugdymo krepšelių padidinti iki 8 valandų.

Pasak ŠMKK, ikimokyklinio ugdymo organizavimas ir kokybės užtikrinimas yra savarankiška savivaldybių funkcija, tačiau dėl nepakankamo finansavimo neužtikrinamas ikimokyklinio ugdymo prieinamumas. Todėl ikimokyklinio ugdymo įstaigų

šiuo metu nelanko apie 50 tūkst. vaikų.

Ikimokyklinio ugdymo krepšelio didinimui prieštaravusi Seimo narė M.A.Pavilionienė siūlė reformas pradėti nuo jaunimo politikos ir gimstamumo skatinimo. Posėdyje dalyvavusi Prezidentės vyriausioji patarėja V.Būdienė pažymėjo: „Reikia kalbėti apie ikimokyklinio ugdymo organizavimo problemas kiekviena regione atskirai. Ikimokyklinio ugdymo krepšelio padidinimas iki 8 val. visų regionų problemų neišspręs.“

Rašto darbų pardavėjas stos prieš teisumą

Generalinės prokuratūros prokurorai Vilniaus apygardos teismui perdavė baudžiamąją bylą, kuri ypatinga tuo, kad tiriamos nusikalstamos veikos, susijusios su visuomenėje plačiai diskutuojama rašto darbų pirkimo bei jų pateikimo švietimo įstaigoms tema. Vieną vilnietį, kuris keletą metų rašė referatus, baigiamuosius, magistrius, bakalaurinius, kursinius bei kitus darbus, prokurorai kaltina neteisėta ūkine komercine veikla, neteisėtu disponavimu elektronine mokėjimo priemone ir jos duomenimis, neteisėtu elektroninės mokėjimo priemonės ir jos duomenų panaudojimu ir nusikalstamu būdu įgytų pinigų legalizavimu, dokumento klastojimu.

Tyrimo metu pareigūnai atliko

išsamias internetinių tinklalapių analizes ir nustatė, jog nepaisant to, kad daugumoje skelbimų apie įvairių akademinių darbų rašymo veiklą prisistatantys asmenys skelbė skirtingus anketinius duomenis, nurodytais kontaktiniais duomenimis naudojosi ir šią veiklą vykdė vienas ir tas pats asmuo. Nustatyta, kad 2003–2011 metų laikotarpiu vilnietis gavo užsakymų už atlygį parašyti daugiau kaip 1,4 tūkst. rašto darbų įvairiomis temomis. Iš šios nusikalstamos veikos vyriškis gavo daugiau kaip 555 tūkst. 450 litų pajamų.

Pasak Generalinės prokuratūros, vilnietis, siekdamas legalizuoti nusikalstamu būdu gautas lėšas, neteisėtai įgijo svetimais vardais bankų išduotas elektronines mokėjimo

priemonės, prisijungimo prie sąskaitos per internetinės bankininkystės sistemą kodus, slaptažodžius, jas laikė ir neteisėtai naudojosi atlikdamas finansines operacijas.

Tirdami šią bylą, prokurorai apklausė daugiau kaip 1400 piliečių, nuo 2003 m. spalio iki 2011 m. balandžio pirkusių iš vilniečio rašto darbus ir mokėjusių jam pinigų atlygį.

Generalinė prokuratūra teigia, kad ši baudžiamoji byla yra pirmoji tokio pobūdžio byla perduodama teismui, ir tikisi, kad jos nagrinėjimas padės suformuoti tokių bylų tyrimo praktiką.

Griežčiausia įstatymų numatyta bausmė už minėtas nusikalstamas veikas – laisvės atėmimas iki septynerių metų.

LŠF: šachmatais turi būti žaidžiama mokyklose

Praėjusį sekmadienį (06 02) Lietuvos šachmatų federacijos (LŠF) prezidentu perrinktas A.Černovas kaip svarbiausią savo užduotį antrosios kadencijos metu įvardijo tikslą, kad vėliau žaisti šachmatais būtų mokomi mokyklose. Jis pabrėžė, kad LŠF dar vasarį su didžiųjų Lietuvos politinių partijų lyderiais pasirašė susitarimus, kuriais susitarta siekti, kad šachmatai būtų įtraukti į mokyklų mokymo programas.

„Siekime įvesti šachmatų dėstymą mokyklose Lietuvoje. Dabar, kadangi sutartys su partijomis pasirašytos, pereiname prie konkrečių veiksmų. Analizuojame, kaip galėtų vykti šachmatų trenerių ir mokyklų bendradarbiavimas, vertiname teisinę bazę, netrukus pereisime prie derybų su Švietimo ir mokslo ministerija“, – kalbėjo A.Černovas.

„Kūdikis“ gimė, – kaip seksis išgyventi?

► Atkelta iš 1 p.

LKL VBE registravosi laikyti 23 465 kandidatai. Egzaminas buvo vykdomas 213-oje Lietuvos savivaldybių administracijų įsteigtų centrų. LKL MBE registravosi laikyti 15 124 kandidatai. Pirmą kartą šiemet vykdytas ir LKL kurtiesiems ir neprigirdintiesiems MBE.

Tiek VBE, tiek MBE kandidatai turėjo atlikti vieną užduotį – parašyti rašinį – samprotavimo arba literatūrinį.

Buvo pateiktos dvi samprotavimo rašinio ir dvi literatūrinio rašinio užduotys. Taigi buvo galima rinktis vieną iš 4 užduočių. Abiejų tipų (VBE ir MBE) egzaminuose prie kiekvienos temos buvo pateikti 7 privalomi lietuvių autoriai: VBE – iš Bendrosios programos išplėstinio kurso, MBE – iš bendrojo.

VBE samprotavimo rašinyje kandidatas pasirinktą temą turėjo analizuoti susiedamas su pasirinkto vieno iš nurodytų autorių kūryba ir literatūriniais (kultūriniais) kontekstais, galima buvo remtis ir asmenine (kultūrine, visuomenine, emocine) patirtimi. VBE literatūriniame rašinyje pasirinktą temą buvo privalu atskleisti analizuojant kūrinius ir jų kontekstus. Reikėjo rašyti apie dviejų autorių kūrybą: vieną autorių pasirinkti iš nurodytų, kitą programinį autorių – savo nuožiūra.

MBE samprotavimo rašinyje reikėjo atskleisti temą remiantis vienu autoriumi iš 7, nurodytų prie temos, ir kontekstu. Literatūriniame rašinyje reikėjo atskleisti temą analizuojant vieno iš 7 prie jos nurodytų autoriaus kūrybą. Kitą autorių kandidatas, jei norėjo, rinkosi savo nuožiūra. Prie kiekvienos rašinio temos buvo pateikta po 3 klausimus, kurie kandidatui turėjo padėti rinktis rašymo kryptį (jais naudotis nebuvo privalu).

Užduotys buvo tokios:

LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS VBE

• SAMPROTAVIMO RAŠINIO UŽDUOTYS

1. Kodėl pasauliui reikia maištininkų?

Autoriai pasirinkti: A.Mickevičius, V.Kudirka, Maironis, J.Biliūnas, J.Savickis, B.Krivickas, J.Aputis

2. Ar atlaidumas – silpno žmogaus bruožas?

Autoriai pasirinkti: J.Biliūnas, V.Krėvė, J.Tumas-Vaižgantas, V.Mykolaitis-Putinas, M.Katiliškis, Just.Marcinkevičius, J.Aputis

• LITERATŪRINIO RAŠINIO UŽDUOTYS

1. Kokį Lietuvos mitą kuria skirtingų epochų rašytojai?

Autoriai pasirinkti: J.Radvanas, Maironis, V.Krėvė, Č.Milošas, Just.Marcinkevičius, S.Geda, M.Ivaškevičius

2. Miesto vaizdavimo kaita lietuvių literatūroje

Autoriai pasirinkti: K.Donelaitis, J.Biliūnas, J.Savickis, H.Radauskas, J.Vaičiūnaitė, J.Kunčinas, A.Marčėnas

LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS MBE

• SAMPROTAVIMO RAŠINIO UŽDUOTIS

Siūlomos temos:

1. Ką žmogus atranda praradamas?

Autoriai pasirinkti: J.Biliūnas, J.Tumas-Vaižgantas, J.Savickis, S.Nėris, B.Sruoga, A.Škėma, J.Aputis

Nukreipiamieji klausimai:

1. Ar visi praradimai keičia žmogaus gyvenimą?
2. Kokios netektys skatina keistis pasirinkto kūrinio veikėjus?
3. Ar visada atrasti dalykai tampa reikšmingesni už prarastus?

2. Kokių herojų reikia žmonėms?

Autoriai pasirinkti: A.Mickevičius, Maironis, J.Biliūnas, V.Krėvė, B.Sruoga, A.Škėma, Just.Marcinkevičius

Nukreipiamieji klausimai:

1. Ką žmonės laiko herojais?
2. Kokie pasirinkto kūrinio veikėjų poelgiai parodo jų išskirtinumą?
3. Ar būtina atlikti žygdarbius, kad žmogus taptų herojumi?

• LITERATŪRINIO RAŠINIO UŽDUOTIS

Siūlomos temos:

1. Gamtos vaidmuo lietuvių literatūroje

Autoriai pasirinkti: J.Radvanas, K.Donelaitis, A.Baranauskas, S.Nėris, H.Radauskas, M.Katiliškis, S.Geda

Nukreipiamieji klausimai:

1. Kodėl lietuvių literatūroje tiek daug gamtos?
2. Kokios gamtos ir žmogaus sąsajos akcentuojamos lietuvių literatūroje?
3. Kuriuose lietuvių literatūros kūriniuose gamtą galima laikyti savarankišku veikėju?

2. Išdidus žmogus lietuvių literatūroje

Autoriai pasirinkti: J.Radvanas, K.Donelaitis, Maironis, V.Krėvė, J.Savickis, M.Katiliškis, S.Geda

Nukreipiamieji klausimai:

1. Kokių išdidumo apraiškų yra lietuvių literatūroje?
2. Kokiomis aplinkybėmis lietuvių literatūroje reiškiasi žmogaus išdidumas?
3. Kaip išdidumas lemia pasirinktų lietuvių literatūros kūrinių veikėjų tarpusavio santykius ir likimus?

Per VBE ir MBE kandidatai turėjo galimybę naudotis norminiais lietuvių kalbos ir dvikalbiais žodynais. Per egzaminą turėjo būti pateikta: ne mažiau kaip 1 dabartinės lietuvių kalbos žodynas 14-ai kandidatų ir ne mažiau kaip 1 dvikalbis – mokyklų tautinės mažumos mokomąja kalba trims kandidatams.

Kad išlaikytų VBE, kandidatas turi surinkti ne mažiau kaip 30 proc. galimų surink-

ti taškų. MBE įvertinimas – balas – parašomas pagal taškų ir balų atitikties lentelę, kurią įsakymu tvirtins NEC direktorė po 9 darbo dienų, skirtų kandidatų rašinių vertinimui.

Primerkiant, kad visiems vienodu šių metų LKL BE vadinti galima tik labai sąlygiškai.

Šių metų vasario 20 d. – t. y. kiek daugiau nei 3 mėnesiai iki egzaminų – valdančioji koalicija, Lietuvos lenkų rinkimų akcijos (LLRA) spaudžiama, pakoregavo šio egzaminų programą ir tautinių mažumų mokyklų abiturientams šiame egzamine suteikė dar daugiau nuolaidų nei jau buvo žadėta. Valdžia nusprendė, kad rašydami rašinį visi abiturientai galės rinktis ne iš 3-ų, bet iš 7-ių nurodytų autorių. Tautinių mažumų mokyklų abiturientams privalomas žodžių skaičius rašinyje sumažintas šimtu, o leistinų klaidų skaičius, nepaisant to, paliktas toks pat.

Taigi lietuviškų ir tautinių mažumų mokyklų abiturientams šis egzaminas buvo vykdomas skirtinguose egzaminų centruose, jų darbai vertinami pagal skirtingas vertinimo instrukcijas. Tad neuostabu, jog daug kas tokį „vienodą“ egzaminą – turint omenyje jo reikšmę kandidatams varžantis dėl finansuojamų vietų aukštosiose mokyklose – vertina kaip diskriminuojantį.

Seimo opozicinių Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų ir Liberalų sąjūdžio frakcijų nariai dėl minėtų egzaminų programos pakeitimų (jie įtvirtinti švietimo ir mokslo ministro D.Pavalkio įsakymu) teisėtumo kreipėsi (03 06) į Lietuvos vyriausiąją administracinę teis-

mą (LVAT). Sprendimą LVAT pažadėjo paskelbti jau pasibaigus egzaminams.

Kitų probleminių šio egzaminų aspektų šiuosyk nė neminėsime: lituanistės specialistės – mokslininkės ir praktikės, kaip an-tai Z.Alaukienė, R.Dilienė, N.Bartašiūnienė ir kt., ne sykį apie juos rašė „Dialoge“ (ir ne tik), – kompetentingiau ir įtaigiau vargu bau ar įmanoma.

Apskritai, sekant minėto LKL BE „gimimo“ odisėją – diskusijas, kritiką, atsakus į ją ar jos ignoravimą – vis labiau stiprėjo banali, bet, ko gero, teisinga mintis: laimingi mažiau išmanantieji, mažiau besigilinantieji, mažiau logikos ir panašių dalykų ieškantieji, šalčiau ir abejingiau į viską žiūrintieji. Tiek mokytojai, tiek mokiniai (tiek visos gyvos būtybės). Šios kategorijos abiturientams ir šis egzaminas tikrai neturėjo kokių nors problemų sukelti – sėdo ir pasamprotavo apie maištą ar atlaidumą kaip kuris pajėgia... Kad problemų gali iškilti sužinojus egzaminų rezultatus, – žinoma, gali – nuo to niekas net prie tobulų aplinkybių nėra apdraustas. Užtat kiek nervų šie ramuoliai, pernelyg aiškiai grėsmių nesuvokdami ir visų jų žūtbut išvengti nesistengdami, sutaupo...

Matantiesiems aiškiau – sunkiau. Štai, pavyzdžiui, maištingasis KTU gimnazijos direktorius B.Burgis savo tinklaraštyje (www.burgis.lt) LKL VBE temą „Kodėl pasauliui reikia maištininkų?“ pagiria, bet kritikuoja remtis pateiktų autorių sąrašė-lį. Tuoj pat atsiliepia ir daugiau bei aiškiau matančių moksleivių ir mokytojų atstovai.

Abiturientė: „NEC taip palengvino mums egzaminą, kad duodami 7 autorius pasirinkti – pasirūpino, kad mažiausiai trys jai tiesiog netiktų. Kaip jūs ir sakėte, tema apie maištininkus gal ir gera, priešingai nei pasirenkamieji autoriai. Bet rašyti reikėjo apie juos. Kitaip gresia absoliutus nulis... Ir mes parašėme kažką, o dabar viskas vertintojų rankose... :)“

Regina D.: „Deja, viskas ne vertintojų, o vertinimo instrukcijos, patvirtintos NEC direktoriaus įsakymu, „rankose“. Ta instrukcija sako, kad aukščiausi taškai duodami tik tada, kada mokyns remiasi privalomo autoriaus esminėmis temomis ir problemomis, o ne detalėmis ar smulkmenomis. Ponas Burgis teisis – autoriai netinka duotoms temoms. Biliūnas – maištininkas??? Na, nebent „Pirmutinis streikas“ tiktų (deja, jau 20 metų tai neprograminis kūrinys :) Aputis maištininkas? Bet jis juk tęsė biliūniškąją tradiciją. O kur Putino „Altoriai šešely“ kalbama apie atlaidumą?“

Dar žiauresnės literatūrinio rašinio temos: Donelaičio „Metuose“ Karaliaučius, kaip miestas, tik paminimas; be to, reikia remtis privalomo autoriaus kontekstu – tai koks, sakykit, šiai temai kontekstas iš Donelaičio biografijos? Nežinot? Nulis už kontekstus!

P. S. Egzaminų programoj „žadama“, kad autoriai egzaminui bus parinkti iš lietuvių literatūros. Sakykit, nuo kada Adomas Mickevičius ar Česlovas Milošas lietuviai?“

Šiais aktyvaus gyvenimo virtualiojoje erdvėje laikais galima būtų pririnkti daugybę ne mažiau iškalingų atgarsių. Bet gana – egzaminas įvyko, vertintojų laukia nelengvas darbas, abiturientų – nelengvas laukimas ir kiti egzaminai. Tad pastariesiems tuosyk palinkėsime stiprybės ir sėkmės, o vertintojams – stiprybės ir... atlaidumo.

Kaip taikliai savo *Facebooko* paskyroje po šio egzaminų parašė mokytoja A.Baublienė: „Baigėsi... Dabar maištininkams reikia laukti, kad dideli suprastų, jog atlaidumas – ne tik silpnų žmonių bruožas...“

Parengė **Lizeta LOZURAITYTĖ**

Zitos Šliogerienės nuotr.

Kvalifikaciniai reikalavimai: personalo vadyba ar psichologinis spaudimas?

▷ Atkelta iš 1 p.

Šiuo metu galiojantis Kvalifikacinių reikalavimų mokytojams, dirbantiems pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, neformaliojo vaikų švietimo, pradinio, pagrindinio, vidurinio, specialiojo ugdymo ir profesinio mokymo programas, aprašas nurodo, kad dirbti mokytoju pagal minėtas programas nuo 2013 m. rugsėjo 1 d. galės tik aukštąjį ar aukštesnįjį išsilavinimą ir pedagogo kvalifikaciją turintys bei mokomąjį dalyką / sritį atitinkančias studijų programas baigę asmenys.

Bizūnas ar siekiamybė?

Visi supranta, kad mokyklose turi dirbti kvalifikuoti ir savo dalyką išmanantys mokytojai. Tačiau įgyvendinti šį siekį nedidelėse mokyklose yra nelengva – darbo krūvis kai kurių dalykų mokytojams yra per mažas, o kvalifikuotų plataus profilio dalykininkų mokyklos nesulaukia. Todėl ministro įsakymas, kad nuo naujų mokslo metų dirbti mokytoju galės tik mokomąjį dalyką atitinkančias studijas baigę pedagogai, daug kam neduoda ramybės.

Labiausiai nerimauja patys nespecialistai, pavyzdžiui, chemijos pamokų turinčios biologės, fizikos mokantys matematikai ir pan. Juk mokyklų vadovų siekis, kad mokytojai atitiktų kvalifikacinius reikalavimus, gali apkarpyti jų darbo krūvį ar palikti visai be darbo. Neramu ir mokyklų vadovams – juk jie privalo užtikrinti, kad mokykloje dirbantys mokytojai turėtų reikalavimus atitinkančią kvalifikaciją.

Tačiau kokia yra tikroji ministro įsakymu patvirtintų kvalifikacinių reikalavimų teisinė galia? Ar jie gali būti teisėtas pagrindas atleisti iš darbo dėstomą dalyką atitinkančių studijų nebaigusį mokytoją?

Molėtų r. Inturkės pagrindinės mokyklos direktorės Nijolės Žemčiugovienės nuomone, ministro įsakymas turi galią pakeisti darbo santykius su mokytojais nespecialistais. Savo mokykloje, kurioje dirba viena nespecialistė, tokių iniciatyvų direktorė neketina imtis, tačiau mano, kad Lietuvoje jų bus.

Klaipėdos r. Vėžaičių pagrindinės mokyklos direktorė Saulė Rudaitytė mano, kad „tai greičiau siekiamybė ir tikslą apibrėžiantis, o ne darbo sutartis keisti įpareigojantis teisės aktas. Nemanau, kad jis gali būti teisėta priežastis nutraukti su mokytoju darbo sutartį“. Pasak šios mokyklos vadovės, jų ugdymo įstaigoje viena nespecialistė dirba, tačiau jos perspektyvas labiau lems ne mokytojams keliama kvalifikaciniai reikalavimai, o į mokyklą ateisiančių mokinių skaičius.

Ar saugios darbo sutartys?

Mokyklų vadovai, kurie įsitikinę, kad ministro nustatyti kvalifikaciniai reikalavimai turi galią „pajudinti“ ir darbo sutartis, „Dialogui“ rodo Darbo kodekso (DK) 136 straipsnio 2 dalį. Ten sakoma, kad darbo sutartis be įspėjimo turi būti nutraukiama, kai darbuotojui įstatymų nustatyta tvarka atimamos specialios teisės dirbti tam tikrą darbą. Pasak kietesnės mokyklų vadybos šalininkų, ministro įsakymu patvirtinti kvalifikaciniai reikalavimai atima teisę dirbti mokytojais nespecialistams, todėl darbo sutartis su jais reikėtų nutraukti.

Zitos Šilgėrienės nuotr.

Liberalesni vadovai atkreipia dėmesį, jog DK 136 str. 2 d. kalba apie atvejį, kai teisės dirbti tam tikrą darbą atimamos ne bet kokia, o įstatymų nustatyta tvarka. Tokia situacija, – primena šie direktoriai, – šalies mokyklose buvo 2011 m. rugpjūčio 31 d., kai aukštojo išsilavinimo ir pedagogo kvalifikacijos neturintiems asmenims Švietimo įstatymas atėmė teisę ugdyti pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas. Tuomet įstatymo nuostatos buvo labai aiškos ir skirtingų nuomonių dėl darbo sutarčių nutraukimo niekas nereiškė.

Švelnesnės vadybos šalininkų nuomone, ministro įsakymu patvirtinti kvalifikaciniai reikalavimai yra ne įstatymas, o tik jį lydintis teisės aktas, todėl ir teisėta priežastimi nutraukti darbo santykius su mokytojais nespecialistais negali būti.

Blaškosi ar veikia tikslingai?

Panašu, kad aiškaus santykio su mokytojų kvalifikaciniais reikalavimais neranda ir juos formuluojanti bei skelbianti Švietimo ir mokslo ministerija (ŠMM). Tokia prielaida peršasi atidžiau panagrinėjus dar 2005 m. patvirtintus reikalavimus, o ypač – jų aprašo pakeitimus. Beje, ministro Remigijaus Motuzo įsakymu prieš aštuonetą metų patvirtinti kvalifikaciniai reikalavimai teigė labai panašią nuostatą – dirbti mokytoju pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio, vidurinio ir specialiojo ugdymo programas gali asmuo, įgijęs aukštąjį, aukštesnįjį (specialųjį vidurinį, įgytą iki 1995 metų) išsilavinimą, turintis pedagogo kvalifikaciją ir laikomas dalyko / srities specialistu. Dešimtas reikalavimų aprašo punktas sakė, kad asmuo, kuris nėra laikomas dalyko specialistu, dirbti mokytoju pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio, vidurinio ir specialiojo ugdymo programas gali iki 2007 m. rugsėjo 1 d. Tokio apribojimo ministro įsakymas liepė netaikyti asmenims, kuriems 2007 m. rugsėjo 1 d. iki senatvės pensijos amžiaus bus likę ne daugiau kaip 5 metai.

Tačiau nepraėjus nė metams iš aprašo dingo ir minėtoji data, ir visas dešimtojo punkto turinys – jau lapkritį ministras pasirašė įsakymą, kuriame pripažino, kad dešimtas reikalavimų punktas neteko galios.

Kodėl toks pakeitimas buvo padarytas, ministerija nepranešė, tačiau ir be minėtų detalių bemaž šešerius metus galioję kvalifikaciniai reikalavimai niekam problemų nekėlė. Todėl negalima atmesti ir prielaidos, jog datos pašalinimas buvo ne staiga iškilęs, o suplanuotas sprendimas.

Istorija kartojasi?

Kvalifikacinių reikalavimų mokytojams istorija, panašu, kartojasi. 2011 m. vidurvasarį švietimo ir mokslo ministras Gintaras Steponavičius į kvalifikacinių reikalavimų aprašą įrašė, kad nuo 2013 m. rugsėjo 1 d. dirbti mokytoju pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, bendrojo ugdymo ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo programas gali asmuo, įgijęs aukštąjį išsilavinimą, turintis pedagogo kvalifikaciją ir baigęs mokomąjį dalyką / sritį atitinkančias programas. Tačiau kuo arčiau nustatytoji riba, tuo daugiau ženklų, kad pastarojo reikalavimo įsigaliojimo data iš dokumento vėl bus pašalinta. Pirmiausia todėl, kad padėtis, kuri susiklostytų, jei uolūs mokyklų vadovai imtų atleidinėti iš darbo mokytojus nespecialistus, yra labai neaiški. Mat teisminės tokių bylų nagrinėjimo praktikos nėra, todėl svarstydami darbo netekusių mokytojų skundus teismai gali priimti ir labai netikėtų sprendimų, – pavyzdžiui, grąžinti juos į darbą. Tuomet kas – mokyklos ar ministerijos vadovai – mokės mokytojams kompensacijas?

Kita vertus, data į dokumentą galėjo būti įrašyta tik tam, kad suveiktų kaip bizūnas ir reikiamu laiku būtų pašalinta. Juk klausimas, apie kuriuos teisės aktų pakeitimus nutylėti, o į kuriuos atkreipti pedagogų ir mokyklų vadovų dėmesį, priklauso viešųjų ryšių technikos sričiai. Sunku nustatyti, kokią viešosios vadybos doktriną atitinka tokie personalo valdymo metodai, tačiau mokytojams ir mokyklų vadovams pasitikėjimo ministerija jie tikrai neprideda.

Vytautas STRAZDAS,
„Dialogo“ apžvalgininkas

„DIALOGAS“ KLAUSIA

Neatitikimas reikalavimams – pagrindas nutraukti darbo sutartį

Ar Kvalifikacinių reikalavimų mokytojams, dirbantiems pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, neformaliojo vaikų švietimo, pradinio, pagrindinio, vidurinio, specialiojo ugdymo ir profesinio mokymo programas, aprašo 16 punkto nuostata yra teisėtas pagrindas nuo naujų mokslo metų neskirti pamokų ar atleisti iš darbo mokytojus, kurie nėra baigę jų dėstomą dalyką atitinkančias studijas (programas)?

Šį klausimą „Dialogas“ uždavė Švietimo ir mokslo ministerijos teisininkams.

Švietimo įstatymo 48 str. 8 dalyje numatyta, kad mokytoju negali dirbti asmuo, kuris neatitinka Švietimo įstatymo 48 str. 1, 3, 4, 5, 6 dalyse nustatytų reikalavimų. Šio įstatymo 48 str. 3 dalyje nustatyta, kad mokytojai privalo turėti švietimo ir mokslo ministro nustatytą kvalifikaciją. Minėta kvalifikacija apibrėžiama Kvalifikacinių reikalavimų mokytojams, dirbantiems pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, neformaliojo vaikų švietimo, pradinio, pagrindinio, vidurinio, specialiojo ugdymo ir profesinio mokymo programas, apraše, patvirtintame švietimo ir mokslo ministro 2005 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. ISAK-506. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 29 d. įsakymu V-1485 aprašas papildytas 16 punktu,

kuriame numatyta, kad dirbti mokytoju pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, bendrojo ugdymo ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo programas gali asmuo, įgijęs aukštąjį (aukštesnįjį, įgytą iki 2009 metų, ar specialųjį vidurinį, įgytą iki 1995 metų) išsilavinimą, turintis pedagogo kvalifikaciją (neturintis jos privalo įgyti per 2 metus nuo darbo mokytoju pradžios) ir baigęs mokomąjį dalyką / sritį atitinkančias programas. Šios nuostatos įsigalios 2013 m. rugsėjo 1 d.

Neatitikimas minėtiems reikalavimams yra teisinis pagrindas nutraukti darbo sutartį Darbo kodekso nustatyta tvarka, kadangi dirbti mokytoju turi teisę asmenys, atitinkantys Švietimo įstatymo 48 straipsnio nustatytus reikalavimus ir turintys švietimo ir mokslo ministro nustatytą kvalifikaciją.

Atkreiptinas dėmesys į tai, jog aprašo 9 punktas numato, kad asmuo, turintis aukštąjį, aukštesnįjį (specialųjį vidurinį, įgytą iki 1995 metų) išsilavinimą, pedagogo kvalifikaciją ir ne mažesnę kaip 15 metų mokojo dalyko / srities mokymo / darbo stažą, tačiau nebaigęs mokojo dalyko studijų programas, laikomas mokojo dalyko / srities specialistu. Tokiems asmenims nebus taikomi aprašo 16 punkto reikalavimai.

Švietimo ir mokslo ministerijos
Teisės skyrius

MOKYKLOSE

2013-ųjų Paskutinio skambučio aidai

Lietuvos mokyklų abiturientams nuskambėjo paskutinis mokyklinis skambutis.

Bronislavos Buchienės nuotr.

■ Paskutinis skambutis Kelmės r. Tytuvėnų gimnazijoje

• „...Prie pagrindinio Šiaulių Juliaus Janonio gimnazijos įėjimo ištietas raudonas kilimas, mokykla pilna prabangiai apsiręngusių dvilyktokų... 11 val. mokiniai senoviniais automobiliais, mikroautobusais į šventę atvežė savo auklėtojus. Skambėjo padėkų šūkiai, buvo dovanojamos gėlės. Nauja gimnazijos tradicija – Paskutinio skambučio metu abiturientų auklėtoja(s) ir klasės seniūnas skambina senuoju mokyklos varpu. Į aktų salėje vykusį koncertą abiturientus lydėjo Centro pradinės mokyklos mokinukai. Šios mokyklos mokytoja, buvusi kai kurių abiturientų auklėtoja R. Viltutienė įteikė dvilyktokams po balioną, kuriame šie rado kažkada savo rašytus laiškus“, – pasakoja **Roberta Saudargytė**. 162-osios laidos abiturientų tėvai gimnazijai padovanojo laikrodį su mokyklos simbolika. Dvilyktokai paliko ateinančioms kartoms „testamentą“.

Ievos Karvelytės nuotr.

■ Paskutinio skambučio dieną Juliaus Janonio gimnazijos abiturientai savo auklėtojus į mokyklą vedė raudonu kilimu.

• Nuskambėjo Paskutinis skambutis ir Šiaulių Stasio Šalkauskio gimnazijos 54-osios laidos 160-čiai abiturientų. „...Audringų plojimų ir palaikymo šūksnių susilaukė abiturientų klasių vadovų vardu kalbėjusi unikali auklėtoja, tikrai įeisianti į gimnazijos istoriją, R. Butkuvienė, nes ji – vienintelė gimnazijoje tuos, dabar jau suaugusius žmones, pirmoje klasėje pasitikusi, visus 12 metų globojo, kartais kontroliavo ir atvedė prie mokyklos baigimo slenksčio. Trečiokai kiekvienai abiturientų klasei ir jų vadovams skyrė etiudus ir palinkėjimus. Abiturientai gėlių žiedais padėkojo mokytojams, perskaitė tradicinį Testamentą ir pašoko simbolinį paskutinį valsą“, – dalijasi **Irena Kiltanavičienė**.

■ Stasio Šalkauskio gimnazijos 54-osios laidos Testamentas...

Šventė Naisiuose

Šiaulių r. Naisių bendruomenės kultūros namuose įvyko mokslo metų baigimo šventė. Ji buvo skirta ir Vaikų gynimo dienai paminėti, mokyklos rėmėjams, pagalbinkams ir visai Naisių kaimo bendruomenei padėkoti. Mokiniai šoko, dainavo, skaitė savo kūrybos eiliuotas pasakėčias, deklamavo eilėraščius, savo draugams skyrė sveikinimo žodžius ir prisiminimo dovanas. Ikimokyklinės grupės vaikams buvo įteikti patvirtinimai ir kvietimai mokytis 1 klasėje, ketvirtokams – pradinio ugdymo pažymėjimai ir t. t. Naisių mokyklos direktorius V.Šimkus padėkos žodžiais, raštais, gėlėmis bei mokinių pagamintais suvenyrais apdovanojo aktyviausius bendruomenės žmones. O „Dialogui“ apie visa tai parašė Naisių mokyklos direktoriaus pavaduotoja ugdymui **Stasė Grušienė**.

■ Naisių mokyklos direktorius V.Šimkus sveikina būsimus pirmokus.

Aktyviai pasidžiaugė atnaujintu stadionu

Atnaujinto mokyklos stadiono atidarymo proga Prienų r. Stakliškių vidurinės mokyklos bendruomenė organizavo aktyvią, turiningą ir šventišką dieną sau ir kitiems. Stadione įvyko LFF pirmenybių „Golas 2013“ žaidynės (jos rengiamos jau devintą kartą): Prienų rajono seniūnijų mokyklų futbolo komandos varžėsi dėl kelia lapio į Kaune vyksiančias regiono finalines varžybas. Jį iškovojo šeimininkai, Stakliškių vidurinės mokyklos komanda. „Be to, vyko tarpklasinis tinklinio turnyras, šuolio į aukštį bandymai, mažieji pajėgumą išbandė kvadrato varžybose, kiti noriai dalyvavo lankų sukimo, šokinėjimo per šokdynę rungtyse“, – rašo „Dialogui“ **Edita Valatkienė**.

Kelionė iš Trakų į Kernavę

Jonavos r. Bukonių pagrindinės mokyklos direktorės pavaduotoja ugdymui **Dalia Autukienė** parašė „Dialogui“ apie 1–10 klasių mokinių, jų tėvų ir mokytojų išvyką į Trakus ir Kernavę. Tai buvo viena iš kultūrinės, pažintinės, sportinės ir kitokios veiklos dienų.

„Istorijos muziejuje Trakų salos pilyje prisiminėme LDK istorijos įvykius, kunigaikščių Gedimino ir Vytauto gyvenimo vingius, gėrėjomės Trakų istorinio nacionalinio parko vaizdais. Vykdami iš Trakų į Kernavę, sustojome Verkšionių regykle: nuo aukšto Neries skardžio atsiveriantis vaizdas – pats įspūdingiausias visame regioniniame parke. Tai išsaugotas Neries vidurupio kraštovaizdis su išraiškingomis upės kilpomis, kurias padaro Neris besiverždama per skersai kelio ledyno sustumtas Baltijos aukštumas. Aplankėme Dūkštų ąžuolyną – unikalią gamtos kampelį, kuriame turėjome galimybę pamatyti, kaip atrodė senosios Lietuvos girios. ąžuolyne gyvena 7 šikšnosparnių rūšys, saugomi ir reti paukščiai (juodasis gandrai, mažasis erelis rėksnys), daugybė vabzdžių. Dūkštų ąžuolynas turtingas įvairių augalų: be mums įprastų, auga 5-ios į Lietuvos raudonąją knygą įrašytos rūšys (miškinė dirselė, statusis atgiris, balandinė žvaigždūnė, stačioji vaizgina, tuščiaviduris rūtenis), 18 retų ir Lietuvoje ribotai paplitusių rūšių, 153 kerpių ir 443 grybų rūšys. Eidami ąžuolyno pažintiniu taku, prisiminėme lietuvių mitus ir legendas, kadangi šiame take pastatytos 38 skulptūros, vaizduojančios lietuvių legendų ir mitų personažus: Praamžių, Perkūną, Gabiją, kaukus. Pabuvojome prie vieno iš paslaptinčiausių ąžuolyno objektų – Airėnų akmens su ženklais. Manoma, kad ženklais ant akmens užrašyta, jog po akmeniu paslėptas lobis. Šiuolaikiniame Kernavės istorijos ir archeologijos muziejuje išsamiai sužinojome mūsų protėvių, gyvenusių prieš tūkstantmečius, istoriją. Gėrėjomės nuostabiais Kernavės piliakalnių vaizdais“, – dalijasi informacijos autorė.

Dėl ko Meilė Lukšienė tikrai liūdėtų?

Romas PAKALNIS

Kelios mintys apie švietimą, kuriam pamatus padėjo daktarės Meilės Lukšienės parengta Tautinės mokyklos koncepcija. Ji parengta dar iki Nepriklausomybės atkūrimo. Esu laimingas, kad turėjau galimybę daug dirbti su daktare, todėl dabar džiaugiuosi, kad Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija UNESCO 2013 metais mini Meilės Lukšienės gimimo šimtąsias metines. Metų pabaigoje UNESCO būstinėje Paryžiuje bus surengta speciali paroda. Jau įvyko tarptautinė konferencija Lietuvos edukologijos universitete, atidengta atminimo lenta. Bet (o kaip sakiau, po „bet“ dažnai pasakoma teisybė) Meilė Lukšienė labiau džiaugtųsi nuosekliai įgyvendinama Lietuvos švietimo reforma, kurią ji manė esant asmenybių ir valstybės kūrimo pamatu.

Deja, taip nebėra. Ypač po didelę sumaištį sukėlusiu buvusios valdžios veiksmy, na kad ir liberalų, kuriuos labiau derėtų vadinti liberalanarchistais, sugebėjusių parengti tokį Mokslo ir studijų įstatymą, kurio keliasdešimt straipsnių prieštaravo Konstitucijai. Tai Konstitucinio Teismo išvada. Ir šiuo atveju reikia klausti, kodėl taip atsitinka, kai įstatymų projektus privalomai peržiūri Seimo ir prezidentūros ekspertai. Kas tai? Nekompetencija ar „buldozerio“ principo privalomumas?

Keista ar ne, bet pirmieji Nepriklausomos Lietuvos Respublikos įstatymai neprieštaravo Konstitucijai. Liūdna konstatuoti kompetencijos mažėjimą. Dėl to Meilė Lukšienė tikrai liūdėtų. Kaip ir dėl uždaromų kaimo mokyklų, senųjų mokyklų pastatų griovimo ir automobilių aikštelių įrengimo jų vietoje. Liūdėtų ir dėl didžiulės emigracijos, ir dėl to, kad dalis emigravusių šeimų net ir namuose stengiasi kalbėti naujos šalies kalba, siekdama, kad, gink Dieve, vaikams neatsirastų dvikalbystės pagunda arba koks netikėtas akcentas. Ji liūdėtų ir dėl to, kad nedelsiant gaunamų materialųjų gėrybių godulys iš daugelio žmonių gyvenamosios išstūmė dvasines vertybes, kad šios liko tik kažkokiems nevykėliams idealistams. Daugelis net girdėti nenori, kad būtent dvasinės vertybės sudaro tautos išlikimo stuburą. Taip buvo net Sibire, jūs atsimenate, taip buvo ir Atgimimo metais.

Iš Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio iniciatyvinės grupės nario Romo Pakalnio kalbos, sakytos birželio 3 d. LR Seime minint Sąjūdžio dvidešimtpenkmetį

NAUJIENOS

Kaune – derybos dėl kolektyvinės sutarties

Lietuvos švietimo profesinė sąjunga (LŠPS) ir į ją įeinantis Kauno švietimo darbuotojų profesinių sąjungų susivienijimas inicijavo kolektyvinių derybų dėl teritorinės švietimo kolektyvinės sutarties pradžia.

LŠPS pateikė Kauno m. savivaldybės administracijai sutarties projektą ir pasiūlė teikti pastabas bei pasiūlymus. Sudaryta ir kolektyvinių derybų grupė. Pirmojo derybų susitikimo metu apsvarstyti derybų procedūriniai klausimai bei galimybė į derybas įtraukti kitas Kaune veikiančias ir švietimo darbuotojų interesams atstovaujančias profesines organizacijas.

Kitas derybininkų susitikimas numatytas birželio 11 d.

Latviai nesutaria

Latvijos švietimo darbuotojų profesinės sąjungos (LIZDA) atstovai išėjo iš Švietimo ministerijos darbo grupės, kuri svarsto įstatymo projektą, numatantį vaikų mokyklinį amžių pradėti skaičiuoti nuo 6-erių metų. Kaip pareiškė profsąjungos atstovas E. Grigorjevas, jo organizacija nemato prasmės toliau dalyvauti rengiant švietimo įstatymo pataisų projektą. Pasak E. Grigorjevo, LIZDA įsitikinusi, kad tokie švietimo sistemos pakeitimai grėstų psichinei ir fizinei vaikų sveikatai. „Latvijos švietimo ministerija savo siekimui kuo greičiau atiduoti jaunimą darbo rinkos sistemai neturi argumentų, nors tokia reforma kaip tik padidins aštuoniolikmečių riziką papildyti bedarbių eilės“, – tvirtina LIZDA atstovai.

„Dialogo“ inf.

KLAUSIATE ATSAKOME

Ar privalu mokyklai bendrauti su pareiškėju ne lietuvių kalba?

Į mokyklos administraciją raštu kreipėsi vieno mokinio tėvas ir paprašė atsakymą bei vieną mokyklos dokumentą pateikti jam suprantama rusų kalba. Ar privalu tokį prašymą tenkinti?

Asmens teisę gauti informaciją iš valstybės bei savivaldybių institucijų ir įstaigų reglamentuoja Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas bei kiti jį įgyvendinantys teisės aktai.

Minėto įstatymo priede nurodyta, kad šiuo teisės aktu yra įgyvendinama 2003 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/98/EB dėl viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo, kurios 5 str. 1 dalyje nustatyta, kad „Viešojo sektoriaus institucijos leidžia naudotis savo dokumentais bet kuria parengtine forma ar kalba elektroninėmis priemonėmis, jei tik įmanoma ir tikslinga. Tai nereiškia, kad viešojo sektoriaus institucijos privalo kurti ar pritaikyti dokumentus taip, kad jie atitiktų prašymą, ir tai nereiškia, kad jos privalo teikti išrašus iš dokumentų tais atvejais, kai dėl to reikia neproporcingai didelių pastangų, neapsiribojančių paprasta operacija.“

Panašų ginčą (nutartis administracinėje byloje Nr. A438-484/2013) nagrinėjusi Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija yra nurodžiusi, jog pagal minėtą teisės normą valstybės ir savivaldybių institucijos yra įpareigosamos informaciją teikti ta forma ir kalba, kuria ši informacija yra parengta institucijoje bei kad jos neprivalo kurti ar pritaikyti turimos informacijos tokiais formai ar kalbai, kurios pageidauja pareiškėjas.

Teisėjų kolegija taip pat atkreipė dėmesį į Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 17 str. 4 dalį, iš kurios matyti, kad joje yra įtvirtinta bendro pobūdžio taisyklė, pagal kurią valstybės ir savivaldybių institucijos informaciją asmenims teikia valstybine lietuvių kalba, o nevalstybine kalba informacija gali būti teikiama tik išimtiniais atvejais. Teisėjų kolegija pabrėžė, jog nors įstatyme nenurodyta, kokie yra šie išimtiniai atvejai, tačiau vienas iš tikslų, kurio siekiama minėtu teisiniu reguliavimu, yra sudaryti „palankias sąlygas asmenims gauti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų disponuojamą informaciją ir panaudoti ją komerciniams ar nekomerciniams tikslams.“ (Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 1 str. 2 d.).

Teisėjų kolegija padarė išvadą, kad tokiais išimtiniais atvejais, kai asmeniui jo prašymu galėtų būti teikiama informacija nevalstybine kalba, turėtų būti tokios situacijos, kai asmuo negali realiai pasinaudoti gauta informacija valstybine kalba dėl to, kad neturi galimybės įprasta tvarka išsiversti jam suteiktos informacijos valstybine (lietuvių) kalba į jam suprantamą kalbą, pavyzdžiui, kai yra apribota asmens laisvė, jis yra įkalintas ir pan., o įstaiga, kurioje jis yra, neteikia tokios paslaugos.

Kaip tartis su darbdaviu dėl atostogų?

Mokyklos direktoriui pateikiau prašymą dėl vaiko priežiūros atostogų iki 2 metų amžiaus. Tačiau darbdavys reikalauja pirmiausia imti nepanaudotas kasmetines atostogas ir tik po to žada spręsti atostogų vaikui prižiūrėti klausimą. Ar privalu paklusti jo reikalavimui?

Vadovaujantis Darbo kodekso (DK) XIV skyriaus nuostatomis, atostogos yra skirstomos į kasmetines ir tikslines. Kasmetinės atostogos – tai kalendorinėmis dienomis skaičiuojamas laikotarpis, suteikiamas darbuotojui pailsėti ir darbingumui susigrąžinti, paliekant darbo vietą (pareigas) ir mokant vidutinį darbo užmokesį. Tikslinės atostogos – tai nėštumo ir gimdymo, tėvystės, mokymosi, kūrybinės, valstybinės ar visuomeninės pareigoms atlikti, nemokamos bei vaiko priežiūros atostogos. Pagrindinis skirtumas tarp šių atostogų tipų yra tas, kad tikslinės atostogos turi būti suteiktos visais atvejais, kai darbuotojas jų prašo, o kasmetinių atostogų skyrimas galimas tik susitarant su darbdaviu. Todėl darytina išvada, kad darbdavys neturi teisės reikauti, kad darbuotojas pirmiau panaudotų turimas kasmetines atostogas, kurios įsiskaitytų į atostogas vaiko priežiūrai ir taip jas sutrumpintų. Vaiko priežiūros atostogos yra tikslinės ir turi būti suteiktos nepriklausomai nuo to, ar darbuotojas yra pasinaudojęs kasmetinėmis atostogomis.

Pažymėtina, kad darbuotojas, ketinantis pasinaudoti atostogomis vaikui prižiūrėti ar grįžti į darbą joms nepasibaigus, apie tai raštu privalo įspėti darbdavį ne vėliau kaip prieš keturiolika dienų. Kolektyvinėje sutartyje gali būti nustatytas ilgesnis įspėjimo terminas. Atostogos vaikui prižiūrėti suteikiamos pagal šeimos pasirinkimą motinai (įmotei), tėvui (įtėviui), senelei, seneliui arba kitiems giminaičiams, faktiškai auginantiems vaiką, taip pat darbuotojui, paskirtam vaiko globėju, kol vaikui sueis treji metai. Tokias atostogas galima imti visas iš karto arba dalimis. Be to, darbuotojai, turintys teisę gauti šias atostogas, gali jas imti pakaitomis.

Parengė Vytautas STRAZDAS

Paveldimumas

Ne viena šeima turėjome nuotraukų, kuriose giminės „amerikonai“ išdidžiai pozuoja atsirėmę į mašinas.

Žūtbut pasipuikuoti prieš miestelį savo automobiliu mėgsta ir jų palikuonys. Ypač per Paskutinįjį skambutį.

Kęstutis MILIAUSKAS

MOKYKLOSE

Pirmasis TUC Prienų rajone

Prienų r. Balbieriškio pagrindinė mokykla baigiantis gegužei oficialiai įregistravo pirmąjį rajone Tolerancijos ugdymo centrą (TUC). Sutartį dėl šio centro steigimo pasirašė mokyklos direktorius S.Valančius ir Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti vadovaujantysis direktorius R.Račinskas. Tai jau 91-as centras, įsteigtas įvairaus tipo Lietuvos švietimo įstaigose.

Pagrindinė TUC veikla – ugdyti ir puoselėti žmogaus teisių kultūrą; profesionaliai ir efektyviai organizuoti mokymą apie totalitarinius režimus, kūrybingai taikant pažangiausias švietimo programas; įamžinti nacių ir sovietinio okupacinių režimų aukų atminimą. Tolerancijos ugdymo programos pagrindiniai principai yra: naujas pedagoginis požiūris – nuo istorijos mokymosi pereinama prie asmeninių ir socialinių pokyčių skatinimo, pabrėžiant vertybių sistemos, nuomonių įvairovės, žinių ir įgūdžių plėtojimo svarbą; multidiscipliniškumas – istorinė informacija pateikiama kitų disciplinų – socialinių mokslų, literatūros, etikos, religijos, meno ir kt. – kontekste; istorijos individualizavimas ir kontekstinis pateikimas – nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimai pateikiami platesniame istoriniame kontekste, mokant vertinti represijas ne tik skaičiais ir faktais, bet ir žmonių likimais.

Balbieriškio pagrindinė mokykla tokią veiklą vykdo jau eilę metų. Istorijos mokytojo R.V.Sidaravičiaus ir mokyklos mokinių pastangomis surinkta įdomios medžiagos apie miestelyje gyvenusių žydų ir vokiečių tautybės žmones, jų tragiškus likimus. Mokiniai dalyvavo respublikiniame rašinių konkurse, kuriame jų darbas (surinkti atsiminimai) buvo įvertintas prizine vieta. Kiekvienais metais mokykloje vyksta renginiai, skirti tolerancijos, holokausto dienoms. Mokytojas R.V.Sidaravičius apie šią veiklą dalijosi patirtimi tarptautiniame seminare Izraelyje, skaitė pranešimus šalies ir rajono švietimo bendruomenėms.

Tikimės, kad TUC įsteigimas paskatins mokyklos bendruomenę dar aktyviau domėtis miestelio istorija, joje gyvenusių žmonių likimais, skatins būti tolerantiškesnius ne tik kitų tautų, bet ir savo draugų bei visų aplinkinių atžvilgiu.

Stasys VALANČIUS,

Prienų r. Balbieriškio pagrindinės mokyklos direktorius

„Briliantinas“ sužibėjo

Šiaulių „Juventos“ progimnazijos bendruomenė žiūrėjo baigiamąjį 8-ųjų klasių mokinių kūrybinį darbą – muzikinį spektaklį „Briliantinas“ (režisierius – aktorius A.Pintulis). Spektaklis sukurtas pagal 1978 metais JAV režisieriaus R.Kleiserio pastatytą to paties pavadinimo muzikinį filmą (angl. „Grease“), – praneša Neformaliojo švietimo ir pagalbos skyriaus vedėja J.Ančerevičiūtė.

KONFERENCIJOS

Apie tikėjimą, pilietiškumą ir... Velykų simbolius iš ūkiško muilo

Šiaulių Simono Daukanto gimnazijoje jau trečią kartą vyko tęstinė respublikos moksleivių kūrybinių dorinio ugdymo darbų konferencija „Aš kuriu darnų ateities pasaulį“. Joje savo darbus pristatė moksleiviai bei jų mokytojai iš Šilutės, Klaipėdos krašto, Papių, Kėdainių, Kuršėnų, Šiaulių miesto ir rajono. Apie darnų vystymąsi konferencijos dalyviams pranešimą skaitė ŠU dėstytoja dr. R.Kareivaitė, studentų atstovė A.Meškytė pasakojo apie lyderystę bei jos ugdymą ŠU. Socialinės partnerystės centro direktorė R.Toleikienė su konferencijos dalyviais diskutavo apie verslo etiką, bendravimą ir bendradarbiavimą, kaip darnaus žmonių ir pasaulio išlikimo sąlygą.

Konferencijos dalyviai svarstė aktualius etinius klausimus ir problemas: tikėjimo ir religijos, patriotizmo, abejingumo, atjaunos, ekologinės etikos ir gamtos tausojimo, savižudybių, kultūrinių tradicijų išsaugojimo, patyčių mokyklose, pilietinio aktyvumo ir t. t. „Savo kūrybinėmis idėjomis apie estetiškos aplinkos kūrimą, puokščių komponavimo paslaptis dalinosi Šiaulių „Rasos“ progimnazijos moksleivės, o Šiaulių Didždvario gimnazijos atstovės papasakojo, kaip pasigaminti ekologišką kosmetiką. Svečiai iš Kretingos r. Darbėnų gimnazijos pademonstravo, kaip iš paprasčiausio ūkiško muilo pagaminti Velykų simbolius, kurti kiną pasitelkiant šešėlius. Romantiškai ir filosofiškai nuteikė Šiaulių universiteto gimnazijos merginų atlikta žodinė ir muzikinė impresija perskaičius Senekos „Laiškus Liučijui“. Ko gero, smagiausia konferencijos dalis buvo ugdomieji žaidimai, – jų mokė Kuršėnų Lauryno Ivinskio gimnazijos moksleiviai, – pasakoja „Dialogui“ konferencijos idėjos autorė Šiaulių Simono Daukanto gimnazijos etikos mokytoja Inga Vainorienė.

Leiskime vaikams judėti į valias

Rima RUTKAUSKIENĖ,

Vilniaus kolegijos Pedagogikos fakulteto dėstytoja, Vilniaus „Atžalyno“ pradinės mokyklos direktoriaus pavaduotoja ugdymui

Vis dažniau pasigirsta diskusijų apie vaikus, kurie nieko nenori, tinginiauja, mokykloje nemotyvuoti, sunkiai valdomi, kurių negalime atplėšti nuo kompiuterinių žaidimų, sėdėjimo *Facebooke*, arba kitus, kurie be galo judrūs (hiperaktyvūs), nerandantys būdų energijai išlieti.

Ką daryti, – klausia tėvai. Tas pats klausimas kamuoja ir mokytojus.

Ar nebūtų išeitis – aktyvi, judri veikla? Darželinukams, pradinukams ji patinka, jie nori sportuoti, žaisti. Ir ikimokyklinukai tam turi nemažai galimybių – jie daugiau laiko praleidžia lauke. O pradinukai?

Pirmoje, trečioje ir ketvirtoje klasėje pagal ugdymo programą mokiniai turi 2 kūno kultūros ir 1 šokio pamoką, o antroje? Ministerija nusprendė, kad būtent antrokams kažkodėl kūno kultūros, judėjimo nereikia tiek „daug“, todėl jiems skirta tik 1 kūno kultūros ir 1 šokio pamoka.

Šie metai paskelbti Sveikatingumo metais. Bet kas gi padaryta? Paskelbė – ir tiek. O išeitis, rodos, visai paprasta. Duokime mūsų vaikams judėti į valias: tam reikia gana paprasto sprendimo – skirti papildomų valandų neformaliajam ugdymui, jis turi būti ne mažiau svarbus nei mokytoji-ugdymoji veikla. Dalį tų valandų (konkrečiai) skirkime įvairiems sporto būreliams (paprastai mokyklose yra tik krepšinio, futbolo, – o kitų sporto šakų?). Tada vaikai užsiimtų naudinga jiems veikla ir savaime išsprendę daug problemų, dėl kurių dabar galvas laužom.

Sportuodami, žaisdami sportinius žaidimus vaikai stiprintų ne tik fizinę, bet ir emocinę, psichologinę sveikatą; sumažėtų vaikų nusikalstamumas, nes netgi ir tiems, kurie yra linkę į „nelabai gerą“ veiklą, dažniausiai patinka judrūs spor-

tiniai užsiėmimai. Tačiau jie dažnam tokiam vaikui yra neprieinami, nes profesionalieji būreliai yra mokami, o mokyklose, ypač mažesnėse pradinėse, mažakomplektinėse kaimo ar rajono, būreliams skiriama per mažai valandų, trūksta ir priemonių. Kokia mūsų mokyklose sportinė bazė – kietas kamuolių, lankų, du-trys čiužiniai, aplūžusi tarybinių laikų gimnastikos sienelė ir pora suoliukų... Į tai taip pat reikia atkreipti dėmesį, o ne tik į kompiuterinę įrangą.

Yra šalių, – pvz., Naujoji Zelandija, – kur mokiniai po pamokų privalo lankyti būrelį: tai gerai vaikams, nes jie užsiima patrauklia, mėgstama veikla; gerai tėvams, nes jie ramūs dėl vaikų; gerai mokytojams – realizavę save mėgstamoje veikloje, vaikai aktyvūs dažniausiai ir kitur, be to, tai mokytojams

dar ir papildomas uždarbis; gerai visuomenei – turbūt ilgai reikėtų vardinti naudos aspektus: vaikai nesišlaisto, negeria, nerūko, nešiukšlina, neniokoja aplinkos ir t. t.

Tai negi skirti neformaliajam ugdymui atitinkamai valandų, kad visų mokyklų mokiniai galėtų pasirinkti ir lankyti jiems patinkančius būrelius, kuriuose lavintų savo gebėjimus, valstybei kainuotų brangiau negu nuniokotų pastatų perdažymas, išdaužytų langų, stotelių, poilsio vietų, nuniokotos augmenijos atstatymas bei atkūrimas, negu vis jaunesnio amžiaus vaikų klimpimo į žalingų įpročių liūną pasekmės, pagaliau – negu pačių vaikų bei visos visuomenės nesaugumo padariniai?

Manau, nereikia nė skaičiuoti – atsakymas akivaizdus.

Algirdas ZABULIONIS,
švietimo konsultantas*

Sakoma – reikia mokytis iš svetimų klaidų. Bet šis raginimas nelabai veiksmingas: dažnas jaučiasi protingesnis už klaidą padariusįjį, tad lyg ir nuo tos klaidos iš anksto apsidraudęs. O nuvykus pasižvalgyti svetur, klausinėti apie nesėkmes nelabai patogu – šeiminingai gali išsižiegti, – juk jie nori savo pasiekimais pasigirti.

Ši pradžia – eilinis akmenukas į Lietuvos švietimo reformų darželį. Jau seniai praėjo laikas, kai švietimo kaita buvo suprantama kaip sisteminis procesas su savo filosofiniu ir analitiniu pagrindu, taktiniais ir strateginiais sprendimais. Toks kaitos procesas buvo tais gerais – „prieš-ES-projektiniais“ – laikais, kai buvo rašomi teoriniai tautinės mokyklos dokumentai, Lietuvos švietimo koncepcijos, kuriamos Lietuvos švietimo reformos gairės. Žiūrint filosofškai, viskas, kas prasideda, privalo turėti ir pabaigą...

Dabar bandomė švietimą reformuoti fragmentiškai, pagal atskirų politinių grupuočių prioritetus; nusižiūrėję gražių sau patinkančių pavyzdžių kitose rimtose šalyse, vis ką nors bandomė namuose prisitaikyti. Kartais pasiseka, kartais... norisi greičiau užmiršti. Taip atsitinka dėl to, kad svetur daugiausia matome tik išorinį tos švietimo sistemos apvalkalą, gerai nesu-

➤ ŽVILGSNIS IŠ ŠALIES

Dvyliktoji įžvalga. APIE SVETIMAS KLAIDAS IR SAVUS ATRADIMUS

pratę proceso sudėtingumo bei konteksto, toje šalyje nusistovėjusių tradicijų, jos ekonominio ir finansinio „pajėgumo“... Nenorime paklausti svetingų šeiminingų apie padarytas klaidas, atmestus alternatyvius sprendimus (kodėl gi jie buvo atmesti?) – tik žavimės gražiais rezultatais.

Geras pavyzdys – paskutiniu metu visur svarstomas Suomijos švietimo sistemos fenomenas. Juk ši šalis vienintelė iš Europos tarptautiniuose švietimo tyrimuose gali lygintis su Azijos „tigrais“ – Japonija, Pietų Korėja, Taivanu, Singapūru, Honkongu... Tad visi skuba mokytis iš šios šiaurinės valstybės. Ir tikrai yra ko iš jos pasimokyti. Tačiau trumpos kelionės į Helsinkį metu sunku suprasti pagrindinį suomių švietimo sistemos sėkmės pamatą – pasitikėjimą mokytoju.

Suomijoje mokytojo profesijos prestižas visuomenėje yra nediskutuojamas. Abiturientų labiausiai trokštamų specialybių sąrašas prasideda mokytoju ir jis lenkia gydytoją, architektą ar teisininką. Sociologinėje suomių šeimų apklausoje atsakydami į klausimą, kokia sutuoktinio specialybė labiausiai būtų priimtina, vyrai dažniausiai nurodo mokytojos, o moterims sutuoktinį mokytoją nurungia gal tik gydytojas. Tai žinant jau nestebina ir konkursai studijuoti pradinio ugdymo specialybės Suomijos universitetuose – arti 10 (parašysiu ir žodžiais, kitaip galite nepatikėti – dešimties!) į vieną vietą.

Sakykite: jei bent pusė to būtų Lietu-

voje, ar reikėtų mūsų švietimo sistemai tiek daug įvairiausių plėtotės, modernizavimo, tobulinimo ar lyderių ugdymo projektų? Tik kaip tai pasiekti, kaip ištrūkti iš to beviltiško „višta–kiaušinis–višta–...“ rato? Nenorime gerbti blogų mokytojų, o be pagarbos pedagogo profesijai jaunimas nenori grįžti dirbti į mokyklą ir todėl mokytojo profesiją daugiausia renkasi tie, kurie niekur kitur įstoti nesugeba. Sunku bus juos gerbti...

Na, dar svetur visada galima ką nors labai trokštamo „pamatyti“, pavyzdžiui, sušukti: suomiška mokykla – be kraugerių egzaminų! Patiklių skaitytojų visada atsiras: kas gi puls tikrinti, kur ten suomiškai kas surašyta...

O iš tiesų Suomijoje vyksta rimti išoriniai brandos egzaminai: abiturientai laiko vieną privalomą gimtosios kalbos (suomių arba švedų) ir 3 pasirenkamus egzaminus; vertinimas norminis – aukščiausią įvertinimą L (*laudatur*) visada gaus apie 5 proc. egzaminą laikiusiųjų; rezultatai naudojami stojančiųjų į aukštąsias mokyklas atrankai.

Bet kaip neįdomu į Suomiją nuvažia-

vus tokias aiškias ir nepasiekiamas tiesas parsivežti: ką gi su jomis namie daryti, kaip ES lešas „įsisavinti“? Todėl ir grįžta mūsų švietimo turistai iš tos netolimos šalies (ar tolimesnės ☺) su krepšiu gerų idėjų: kažkas apie auditą, kažkas apie direktorių atranką, kažkas apie kokybės stebėsenos, kriterinio vertinimo ar kompetencijų svarbą... Dramblys nors ir pražiopsotas – užtat kiek žvirblių sumedžiota! Įvairiems projektams keleriems metams užteks, o po to – dar kur nors teks nuvažiuoti...

Taip ir vargstame jau ne vienerius metus.

**Jau dešimtmetis, kaip galiu sakyti – esu nepriklausomas švietimo konsultantas. Per tą laiką dirbau daugiau nei dvidešimtyje įvairių pasaulio šalių, mačiau tikrai daug švietimo reformų. Gal todėl ir į Lietuvos švietimo sistemos kaitos virą žiūriu truputį iš šono. Pirmiausia stengiuosi aiškintis ne kaip jie vyksta, bet suprasti, kur jie mus nuves, kokios buvo jų priežastys ir tikslai. Juk daugeliu atvejų kaitos žingsniai užgožia, pasidaro daug svarbesni už patį kelionės tikslą.*

Tad noriu su „Dialogo“ skaitytojais pasidalyti savo įžvalgomis apie įvairius Lietuvos švietimo sistemos aspektus, kartais – netikėtus, kartais – kasdieninius, ne tikėdamasis skaitytojų nustebinti, bet kviesdamas susimąstyti.

Kodėl reikėtų moksleivius supažindinti su matematika? (II)

► Tęsinys. Pradžia – Nr. 21.

Habil. dr. **Rimas NORVAIŠA**

ŠIUOLAIKINĖ MATEMATIKA: abstrakcijų pasaulyje įkūnytas loginis tikslumas, paprastumas ir harmonija

• Pamatinės sąvokos

Šiuolaikinė matematika yra žinių apie tam tikras abstrakčias sąvokas ir loginius ryšius tarp jų sistema. Tokios sąvokos yra *taškas, tiesė, skaičius, aibė, funkcija* ir panašiai. Matematikos sąvokomis apibūdinamos tokios bendros idėjos kaip forma, diskretumas, tolydumas, begalybė ir t. t. Matematikos sąvokos netiesiogiai – per kitus mokslus – formuoja mūsų požiūrį į realųjį pasaulį. Tai sunku pastebėti, nes mokslas savaip interpretuoja matematikos sąvokas suteikdamas joms naujus vardus. Pavyzdžiui, kalbėdami apie momentinį greitį, mes nesakome *funkcijos išvestinė*. Kitas pavyzdys yra laiko ir erdvės samprata, kurios tikslų prasmę nusako geometrija ir realiųjų skaičių teorija (žodis *realusis* frazėje *realusis skaičius* nereiškia, kad skaičius susijęs su realiuoju pasauliu, tai reiškia, kad jis nėra *menamas* kompleksinis skaičius; terminas pradėtas vartoti siekiant nurodyti skirtingas polinomo šaknis).

Reiškinis suprantant paviršutiniškai matematikos vaidmuo visiškai nepastebimas. Bet tai nereiškia, kad šiuolaikinė matematika yra žinios apie pojūčiais suvokiamą realųjį pasaulį.

• Atsiskyrimas nuo gamtos mokslų

Matematikos evoliucija truko daugelį tūkstančių metų ir per tą laiką matematikos žinių statusas keitėsi. XVII amžiuje matematika buvo tiesiogiai tapatinama su gamtos pažinimu. Tai iliustruoja G. Galilėjui (1564–1642) priskiriamas posakis, kad gamtos knyga parašyta matematikos kalba. Tuo metu į matematikos tyrimų lauką įsiterpė judėjimo idėja ir jai nagrinėti I. Newtonas (1642–1727) ir G. Leibnizas (1646–1716) kūrė tai, kas dabar vadinama diferencialiniu ir integraliniu skaičiavimu. Šioje veikloje tenka analizuoti be galo mažus ir be galo didelius dydžius. Nenuostabu, kad toks skaičiavimas turėjo daug prieštarų savybių, kurias pastebėjo net ne matematikas – vyskupas G. Berkeley (1685–1753). Manoma, kad jo kritika turėjo nemažą poveikį matematikų pastangoms ieškoti nepriekaištingo naujos analizės pagrindimo. Jį atrasti pavyko tik XIX amžiuje, iš pradžių sukūrus šiuolaikinę ribos sampratą, o po to ir visos matematinės analizės pagrindą – šiuolaikinę realiųjų skaičių teoriją.

Ankstesnę intuityvią realaus skaičiaus

sampratą pakeitė aksiomiškai apibrėžiama matematinė struktūra. Antikos laikais aksioma buvo laikomas akivaizdus ir pagrindimo nereikalaujantis teiginys ar savybė. Šiuolaikinėje matematikoje aksiominis apibrėžimas įgijo naują prasmę – jo esmę sudaro loginio neprieštaravimo reikalavimas. Šis reikalavimas, taikomas visai matematikai, tapo svarbiausiu matematikos teiginių teisingumo kriterijumi. Atsisakius teiginių atitikimo tikrovei kriterijaus matematika faktiškai atsiskyrė nuo gamtos mokslų. Tuo pačiu matematika tapo dar svarbesne mokslų sistema, nes jos sukurtas abstrakcijų pasaulis gali būti naudojamas tais atvejais, kai fiziniiais pojūčiais grindžiamos tyrimo priemonės yra bejėgės. Tuo naudojasi ne tik gamtos, bet ir socialiniai bei humanitariniai mokslai.

• Neprieštaravimas

Matematikos sąvokos skiriasi nuo kitų abstrakčių sąvokų tuo, kad jos vienareikšmiškai apibrėžiamos savybių rinkiniu. Kokios savybės yra tinkamos apibūdinti matematikos sąvoką, lemia keletas dalykų. Pagrindinis kriterijus yra tokių savybių neprieštaravimas, t. y. neįmanoma loginių samprotavimų būdu išvesti du vienas kitam prieštaraujančius teiginius. Tiesioginis neprieštaravimo patikrinimas, pavyzdžiui, aritmetikoje, gali būti labai sudėtingas. Kitas būdas neprieštaravimui patikrinti yra nurodymas tokių matematikos objektų, kuriems galioja tikrinamos savybės. Pavyzdžiui, geometrijos aksiomų neprieštaravimui patikrinti pakanka nurodyti tokius objektus, kuriems galioja pilnas tikrinamų aksiomų rinkinys. Dažniausiai matematiniai objektai „konstruojami“ naudojant paprasčiausius abstrakčius objektus – aibes.

• Loginis tikslumas, paprastumas ir harmonija

Nėra trumpo ir visiems matematikams priimtino šiuolaikinės matematikos apibūdinimo. Tačiau, kalbant apie galimybę moksleivius supažindinti su matematika, svarbiausiu matematikos bruožu galima laikyti samprotavimų loginį tikslumą. Šis bruožas reiškia:

- tikslų visų sąvokų apibrėžimą;
- kiekvieno teiginio teisingumas yra paaiškinamas;
- tarp sąvokų ir procedūrų egzistuoja loginė tvarka, vadinama hierarchine struktūra.

Kartu su loginiu tikslumu matematikai būdingas paprastumas ir harmonija. Šie bruožai dažnai matematikų naudojami neformaliai.

Supažindinti moksleivius su matematika reiškia supažindinti juos su svarbiausiais matematikos bruožais: loginiu tikslumu, paprastumu ir harmonija. Ar tai įmanoma?

MOKYKLINĖ MATEMATIKA: laike įstrigęs pasaulis

Priešingai nei matematikoje, mokykloje matematikoje pastarąjį šimtmetį esminių pokyčių nebuvo. Dabartinė mokyklinė matematika yra tokia, kokia ji buvo prieš šimtą ir daugiau metų. Taip yra ne tik Lietuvoje. Tiesa, 6-ajame ir 7-ajame dešimtmėčiais Vakarų pasaulyje ir buvusioje Sovietų Sąjungoje tokią padėtį buvo

bandyta keisti. Pretekstu tam pasitarnavo šaltasis karas ir įsitikinimas, kad matematinis kompetentingumas yra ekonominės ir karinės pažangos variklis. Mokyklose buvo pradėta mokyti šiuolaikinės matematikos pradmenų pagal universitetinės matematikos turinį. Buvo šventai tikima, kad mokytojai ir moksleiviai savaime įvertins šiuolaikinės matematikos loginį tikslumą, paprastumą ir harmoniją. Dėl to nebuvo pasirūpinta tinkamu mokytojų paruošimu, vadovėliais ir neatsižvelgta į daugelį kitų aplinkybių.

Nenuostabu, kad *naujosios matematikos* vardu vadinamas judėjimas Vakarų šalyse žlugo. Buvusį entuziazmą pakeitė cinizmas mokyklinės matematikos atžvilgiu¹. Mokyklinė matematika tapo vėl panaši į ankstesniąją. Pasikeitė padėtis ir buvusioje Sovietų Sąjungoje prieš jos žlugimą. Mokyklinės matematikos reformos iniciatorius A.N. Kolmogorovas buvo nušalintas nuo vadovavimo reformai. Tačiau grįžimas prie ankstesnės padėties vyko ne visur. Rytų Azijos šalyse mokyklinė matematika buvo ir yra keičiama nuosekliai jau ilgą laiką. Tai rodo ir tarptautinių tyrimų rezultatai.

• Trupmenos ir racionalieji skaičiai

Mokyklinės matematikos sąstingį gerai

ilustruoja trupmenų mokymas. Trupmenų mokymo(si) procesas kelia didžiausias problemas viso pasaulio mokyklose, nepaisant to, kad tai yra viena iš daugiausia nagrinėjamų matematikos mokymo tyrimų sričių.

Matematikoje trupmena yra racionaliojo skaičiaus išraiška. Tas pats racionalusis skaičius išreiškiamas skirtingomis, bet ekvivalenčiomis trupmenomis. Tai, kiekvieną racionalųjį skaičių atitinka be galo daug skirtingų trupmenų. Skaičiaus vienatis yra svarbi savybė apibrėžiant aritmetikos veiksmus kaip funkcijas. Griežtai kalbant, aritmetiniai veiksmai atliekami ne su trupmenomis, bet su racionaliaisiais skaičiais.

Matematikoje racionalieji skaičiai apibrėžiami aksiomiškai arba konstruojami pasitelkiant sveikuosius skaičius. Pastaruoju atveju racionalusis skaičius yra aibė tokių sveikųjų skaičių porų, kurias sudaro tarpusavyje ekvivalenčių trupmenų skaitiklis ir vardiklis. Šis racionaliojo skaičiaus apibūdinimas įgalina apibrėžti aritmetines operacijas su racionaliaisiais skaičiais ir įrodyti visas jų savybes. Pagrįstai manoma, kad toks trupmenos ir racionaliojo skaičiaus apibūdinimas vidurinėje mokykloje nėra tinkamas².

Nukelta į 9 p. ►

Žitos Šliogerienės nuotr.

¹ J. Kilpatrick. Five Lessons From The New Math Era

² M.I. Fandiño Pinilla. Fractions: conceptual and didactic aspects. Acta Didactica Universitatis Comenianae. Mathematics, Issue 7, 2007, p. 81-115.

Kas nustekeno lietuvišką švietimą?

„Nuolatiniai eksperimentai išvargino mokyklą ir dezorientavo ne tik mokytojus, bet ir visuomenę. Nuolatinis programų „atnaujinimas“, prasta mokymo priemonių kokybė ir mokytojų dalykinės kompetencijos pastūmimas į pašalį lėmė, kad pasiekėme pavojingą ribą“, – konstatavo Vilniaus licėjaus direktorius Saulius Jurkevičius savo straipsnyje „Ugdymo kokybė nebeužtikrinama nė vienoje grandyje“ („Dialogas“, Nr. 22).

Vienos iš prestižiškiausių Lietuvos mokyklų vadovo nuomonė išprovokavo savo pastebėjimais pasidalyti ir internautus (www.dialogas.com).

Siūlome keletą komentarų.

Viktoras N.: „Gerb. S. Jurkevičius sako, kad „tiesioginis šio programų „atnaujinimo“ padarinys yra nuolatinė, komercinė pavidalą įgavusi mokymo priemonių kaita“. O gal priežasties ir padarinio santykis kitoks? Gal nuolatinio programų „naujinimo“ stimulus yra vadovėlių leidybos komercijos apetitai? Juk leidykloms vadovėliai – aukso gysla...

Visoje autoriaus surinktoje švietimo skaudulių puokštėje dar norėtųsi ilgiau paryti prie mokytojo kompetencijos... Buvęs ministras G. Steponavičius matė ją kaip didžiausią sistemos problemą. Ką jau ten didžiausią – kertinę, pamatinę. Geras mokytojas, jo asmenybė – panacėja nuo visų švietimo ligų. Jis neverčia kalti faktų, nevargina mokinių sunkiu protiniu darbu, o magiška ir kerinčia savo asmenybės žavesio šviesa (kurią dar sustiprina moderniosios technologijos...) užlieja ugdytinių protus ir širdis... Kiekvienas jo susitikimas su mokiniu – tiesiog nekalto prasidėjimo aktas... Maždaug tokią ugdymo sampratą trimituoja liberaliojo ugdymo požiūrio atstovai.

Taip, nebeironizuodamas, ranką ant širdies padėjęs, sutinku: mokytojo asmenybė, santykis su mokiniu reiškia labai daug, gali padaryti kone stebuklą, tačiau... Argi galima taip naiviai tikėtis, kad asmenybė išgydys ne tik švietimo sistemos, bet ir visus socialinius-ekonominius skaudulius?

Ir dar: asmenybių, paveikiančių minias, visada buvo mažuma. O pas mus kuriama tokia opinija, kad mokytojų profesinė armija – tai tokių ryškių asmenybių, genijų, magų sanauja. Turėti mago savybių – būtinas kvalifikacinis reikalavimas. Įsistebeilijus į tokį švento mokytojo abrozdelį, laukiant jo kaip išganytojo, į šoną pastumiamos mokinio pareigos, formuojamas, brukamas iškreiptas mokymosi proceso vaizdas. O čia jau irgi „makdonaldinio“ švietimo apraiškos.“

Jonas Bežemis: „Ar blogai, kad pasiekėme tai, jog jau šeštos klasės mokiniai nusimato savo asmeninę mokymo(si) strategiją, kartu su mokytoju ir tėvais apsisprendžia dėl savęs ugdymo taktikos, po to atlieka išsamią savirefleksiją, o po to vėl strateguoja savo ugdymo(si) procesą, atsižvelgdami į globalaus pasaulio iššūkius, įskaitant artėjančio Lietuvos pirmininkavimo ES kontekste? Ar tai nėra pasiekimas??“

Drąsi šalis: „Atsakymas apie „prastęjantį mokinių lygį“ yra „Dialogo“ straipsnyje apie Google kartą. Žiūrint iš vyresnės kartos pozicijų atrodo, kad mokiniai „primityvėja“ ir pan. Tačiau jeigu žvelgtume mokinių, užaugusių jau su kompiuteriu, akimis, „atsilikę“ yra pedagogai (pvz., kiek iš jų moka dirbti su kompiuteriu Lietuvoje, parengti prezentaciją, valdo Excelį ir kt.). Programos, egzaminai ir kt. dalykai sukalti pagal tradicinius mokymo principus. Pvz., mokytojo skaitomo vadovėlio konspektavimas pamokoje ir t. t. Lietuvoje apie 16 tūkst. mokinių laiko istorijos egzaminą, kuriame nagrinėja rašytinius šaltinius, juos interpretuoja. Bet kiek iš jų bus istorikai, kurie tiesiogiai tokį darbą darys ateityje, – 10, o gal 20? Dėl ko tiek tūkstančių mokinių nelaiko ekonomikos ar teisės pagrindų, darbo rinkoje paklausios biologijos ar informacinių technologijų egzaminų?

Tad mokinių pasiekimų lygio vertinimas pagal egzaminų rezultatus neatspindi realios pasiekimų situacijos.

Kalbant apie „atotrūkį“ tarp mokyklų: perkelti Vilniaus licėjų į Šalčininkus – ir jis dings iš „Veido“ dešimtuko. Didelių miestų mokyklos visada pirmos prieš provincijos.

„Vadovėlių leidybos mafija“ yra ten, kur valdžia sąveikauja su verslu. Paimkite ir peržvelkite atnaujinamų programų ir pagal jas

atnaujinamų vadovėlių autorius, kurių dažnas dirba dar ir kokioje valstybinėje švietimo institucijoje, ir matysite, kur šuo pakastas. Palyginti su rimtesnėmis švietimo sistemos problemomis, vadovėlių problema yra ašaros. Mokytojai turi pasirinkimą, jie gali vadovėlį pirkti arba jo nepirkti. O štai už ES lėšas vykdomų kvalifikacijos programų, atnaujinamų ugdymo, egzaminų programų pasirinkti ir, trūkstant kokybės, jų atsakyti nėra galimybės.“

Rj.: „Didžioji Lietuvos bėda ir yra nemąstantys mokytojai: juk visos tos kvailos reformos yra prastumiamos ir tebenešamos ant mokytojų pečių. Vergiškos mokytojo smegenys diegia vergiškumą tautai, deja... Vienas kitas šviesesnis direktorius, mokslo žmogus, negausios mokytojų profsąjungos bandė ir bando priešintis ir tinklo pertvarkai, ir profiliavimui, ir pažymių naikinimui, ir betiksliam švietimo lėšų švaistymui. O juk didžioji masė mokytojų ir direktorių kaip akli kariai slenka kinkuodami į priekį, pakišti po tuo reformų jungu, – ir nors kuolą jiems ant galvų tašk... Kol jo iš darbo nekrapšto – jokių problemų aplink nemato, o jei mato – savo kaltės tame nežvelgia, – juk „kažkas kitas“ tą lietuvišką švietimą nustekeno, „nuo manęs čia nieks nepriklauso...“

Smagi šeimos šventė

Mažeikių lopšelis-darželis „Delfinas“ smagiai atšventė tradicinę šeimos dieną. Nuotraukoje – auklėtojos **Elona Dapšienė** ir **Laima Lukošienė** su grupės vaikučiais ir jų tėveliais. Apie šventę redakcijai parašė **Sandra Adomavičienė**.

POŽIŪRIS

Kodėl reikėtų moksleivius supažindinti su matematika? (II)

► Atkelta iš 8 p.

Atsiskaitant loginio tikslumo, trupmenos apibūdinimas grindžiamas rinkiniu paprastesnių sąvokų, atspindinčių skirtingus trupmenų aspektus. Penktos klasės vadovėliuose yra įprasta trupmenos aiškinimą pradėti nuo picos dalinimo, kaip ir pradinėse klasėse. Toliau apie trupmenas vienas po kito pasakoma bent keletas dalykų:

- trupmena yra *dalmuo*, gautas viena sveikąjį skaičių dalijant iš kito sveikąjį skaičiaus;
- trupmena yra viena ar kelios lygios *vieneto* (ar visumos) *dalis*;
- trupmena yra dviejų sveikųjų skaičių *santykis*;

- trupmena yra *dydis* dalies, gautos objektą (picą) dalinant į lygias dalis;
- trupmena yra *taškas* skaičių spindulyje.

Tokia trupmenos apibūdinimų gausa yra pirmoji problema. Trupmena siejama su iš pažiuos labai skirtingomis sąvokomis. Pirmą kartą bandančiam supaprastinti trupmenos prasmę tai yra sunkus išbandymas.

Antroji panašių apibūdinimų problema yra ta, kad nė vienas jų nėra naudojamas paaiškinti visas trupmenų savybes, tokią kaip trupmenų ekvivalentumas, tvarka tarp trupmenų ir aritmetinės operacijos su trupmenomis. Kiekviena trupmenų savybė apibūdinama pasitelkiant vieną iš

daugelio apibūdinimų arba tik iliustruojant pavyzdžiais.

Trečia problema yra ta, kad trupmenos apibūdinimuose naudojamos neapibrėžtos sąvokos. Pavyzdžiui, penktos klasės moksleiviams dalmuo nėra apibrėžtas, kai vienas natūralusis skaičius (tarkim, vienetą) nesidalija iš kito natūraliojo skaičiaus.

Naudojant įvairias pedagogines priemones tikimasi, kad pats moksleivis suvoks trupmenos sąvokos turinį. Trupmenos sąvoką stengiamasi padaryti paprastesnę ir aiškesnę interpretuojant ją konkrečiais realaus pasaulio objektais. 5-oje klasėje trupmenos yra pirmas moksleivio susidūrimas su abstrakcijomis. Dabartinis trupmenų mokymas ignoruoja esminius matematikos

bruožus: tikslų sąvokų apibrėžimą, susijusių sąvokų (šiuo atveju sveikąjį skaičių ir trupmenos) loginį suderinamumą ir – tai svarbiausia – savybių ir procedūrų paaiškinimą (pagrindimą) remiantis sąvokų apibrėžtimis. Kai nėra supratimo, trupmenų savybes ir procedūras tenka mokytis mintinai. Neišvengiamai prarandama mokinio motyvacija mokytis matematikos.

Iš to, kas aptarta, matyti, kad pastarojo šimtmečio svarbiausi matematikos pokyčiai niekaip neatspindi matematinio ugdymo srityje.

Ar įmanoma susieti šiuolaikinę matematiką ir mokyklinę matematiką?

Tęsinys – kitame numeryje. ►

Kelionė dviračiais į J.Avyžiaus gimtinę

Ligita EITKEVIČIENĖ,

Joniškio r. Kriukų pagrindinės mokyklos lietuvių kalbos mokytoja

Vieninteliai rajone išdrįstantys

Dviratininkų sezoną Joniškio r. Kriukų pagrindinės mokyklos mokiniai pradėjo kelione į kraštiečio rašytojo J.Avyžiaus gimtinę. 12 prisiekusių dviračių sporto mėgėjų, lydimi šio straipsnio autorės ir miestelio bibliotekininkės V.Navickienės, vieną saulėtą gegužės sekmadienį duobėtais ir gana pavojingais rajono žvyrkeliais numynė per 50 kilometrų. Kriukiečiai, ko gero, vieninteliai rajone išdrįsta mokiniams organizuoti tokio pobūdžio žygius. Maža to, nuspręsta, kad tokios kelionės bus tradicinės, jau sudarytas ir rudens žygio maršrutas.

Šis pavasarinis važiavimas buvo skirtas žymiesiems krašto šviesuoliams pagerbti. Tačiau jokia veikla neįmanoma be geros komandos ir pagalbinių. O pastaraisiais mielai sutiko pabūti Kriukų pagrindinės mokyklos žmogaus saugos mokytoja D.Rupulevičienė ir Kriukų miestelio seniūnaitis A.Užkuraitis. Tą dieną jie lydėjo dviratininkus nuosavu seniūnaičio automobiliu ir rūpinosi ne tik jaunųjų sportininkų sveikata, bet ir jų „negaluojančiais“ dviračiais.

Pirmiausia trumpam stabtelta Šiaulių universiteto docentės, literatūros tyrinėtojos V.Ramonaitės (1928–2007) gimtajame kaime – Katinuose. Vėliau žygeivių laukė ilgas ir sudėtingas kelio ruožas iki Bučiūnų. Šiame kaime aplankyta Lietuvos kariuomenės karininko, brigados generolo K.Popeliučkos (1892–1948) gimtosios sodybos klėtelė. Pastatas statytas dar 1860 m., perstatytas 1934 m. Dabar klėtelėje įrengta senovinių buitės apyvokos reikmenų ekspozicija. Deja, jos pažiūrėti kriukiečiams nepavyko – dabartinis pastato šeimininkas gyvena Kaune ir Bučiūnuose apsilanko tik retsykiais. Tačiau labai dėl to nelūdėta, nes klėtelė stovi kitų XIX a. etnografinių pastatų – dvigalės trobos, medinio tvarto ir molinio sandėlio – apsuptyje. Žygeiviams besišvalgant po sodybą, pasakojau apie K.Popeliučkos gyvenimą bei veiklą.

Tarp įstabių balvonų

Siek tiek pailsėję dviratininkai patraukė Pošupės link. Tai nepaprastai graži ir įdomi gyvenvietė, bet jaunuosius keliautojus domino šalia Pošupės prisiglaudęs nedidelis Stoniūnų kaimelis, tiksliau, jame gyvenančio kaimo keistuolio – šviesuolio Alberto Žasino sodyba. Apie šį žmogų ne sykį rašyta spaudoje, jis pats, jo darbai ir gyvenimo būdas pristatyti LRT laidoje „Tarp žemės ir dangaus“. Panašiai pasijautė ir čia apsilankę kriukiečiai. „Kitaip nei kitur“ – skelbė muziejaus po atviru

dangumi (drąsiai galima šią vietą taip pavadinoti) iškaba. Ir buvo ištis kitaip... A.Žasino sodyboje su keliaujančiais pro šalį retais praiviais kasdien sveikinasį gausybę nagingo meistro išdrožtų medinių ar iš kitokių medžiagų sukurtų skulptūrų. Pasak šeimininko, kaimynai jo darbus kartais vadina *balvonais*. Gal šie iš medžio, metalo, buitės rakandų ir net nebeveikiančios buitinės technikos sukurti dirbiniai ir nėra labai subtilūs, bet visi jie nuoširdūs, įdomūs ir liudijantys prasmingą žmogaus būtį žemėje. Antai, po sodą braido sėtuve nešinas medinis valstietis, netoliese – paminklas blaivybei, kitoje sodo pusėje iš puodų dangčių sukurtas kopyltstulpis trispalvei, šalia, pavasarį savo medinė širdelį pajutęs, kantriai merginą kalbina bernelis, kiek toliau – tikrų tikriausias valdžios lovis. Visų darbų ir neišvardinsi... Kaimo keistuoliu save vadinantis, 1863 m. statytoje troboje

gyvenantis A.Žasinas sako, kad kriukiečiai – pirmoji mokinių „delegacija“.

Dviratininkai atsiveikina, pažada sugrįžti ir mina pedalus galutinio savo kelionės tikslo link – į Medginų kaime esančią rašytojo J.Avyžiaus sodybą.

Susitikimas su rašytojo seserimis

Sėkmingai pasiekę kelionės tikslą, dviratininkai susitiko su Joniškio rajono J.Avyžiaus viešosios bibliotekos darbuotojomis V.Kuprevičiene ir R.Mačiukiene. V.Kuprevičienė vaikams pravedė ekskursiją po rašytojo sodybą, papasakojo apie jo gyvenimą, veiklą, pomėgius, parašytas knygas.

Iš Joniškio krašto kilusiam žymiam rašytojui J.Avyžiui gegužę būtų suėję 91-eri. Kūrėjo gimtadieniui paminėti šis žygis dviračiais ir buvo sumanytas. Nors paties rašytojo jau nebėra, Medginuose tebegyvena jo seserys Adolfina ir Stanislava. Pasak V.Kuprevičienės, taip pat abi „gegužinukės“. Tad, ilgai nelaukę, lydimi gražius santykius su rašytojo šeima tebepuoselėjančių bibliotekos darbuotojų, kriukiečiai nuskubėjo jų pasveikinti ir buvo maloniai priimti.

Po sveikinimo žodžių atėjo eilė pasakojimams. Kiekvienam rūpėjo sužinoti, ar labai išdykęs buvo Stanislavos ir Adolfinos vyriausias brolis Jonukas, ar gražiai jie visi sutardavę ir dar šimtas kitų „ar“. Va čia ir sužinota tai, ko jokiuose vadovėliuose nerastite, ką mena ir žino tik artimo žmogaus širdis. Pavyzdžiui, kad mėgstamiausiu rašytojo patiekalu buvo joniškietiški *virtieniai* su varške ir su lašinukais, kad... O visa kita galima sužinoti patiems užsukus į Medginus, į rašytojo gimtinę. Dar puikiau, jei keliausite dviračiais, taip, kaip kriukiečiai.

Aplink Talkšą

■ Šiaulių miesto mokyklų komandos renginyje „Aplink Talkšą“ atliko įvairias tiriamąsias veiklas.

Šią gegužę jau penktą kartą penkių Šiaulių miesto mokyklų komandos susirinko į tarpmokyklinį renginį „Aplink Talkšą“. „Siekiant ugdyti mokinių gamtamokslines kompetencijas, būtina tobulinti mokinių aplinkotyros įgūdžius, skatinti smalsumą. Renginio dalyvių amžius leido įvairiapusiškai atlikti tiriamąsias veiklas: mokiniai atvyko iš Sauliaus Sondeckio menų mokyklos, Stasio Šalkauskio gimnazijos, Ragainės ir Salduvės, Zoknių progimnazijų. 7–10 klasių mokiniai, dirbdami mišrioje komandoje, ne tik vieni kitus pamokė, bet ir puikiai bendradarbiavo“, – pasakoja renginio organizatoriai Šiaulių Salduvės progimnazijos biologijos mokytoja **Asta Vaičiūnienė** ir geografijos mokytojas **Artūras Gedminas**. Giedra leido renginio dalyviams nustatyti laiką saulės laikrodžiu ir pasaulio šalis pagal šešėlį. Ne vieną gyvūnėlį atplukdžiusios ežero bangos – įvertinti vandens kokybę (ji tirta įvairiais testais). Kulpės upės tėkmė leido įvertinti vandens tekėjimo greitį, o augančios kerpės – oro kokybę kerpių testu. „Atlikę užduotis dalyvavome palapinės statymo rungtyje, kurioje dar kartą įsitikinome – bendradarbiauti būtina“, – dalijasi informacijos autoriai.

Metų gimnazistas

Kėdainių r. sav. Krakių Mikalojaus Katkaus gimnazijos mokinių taryba organizavo žinių patikrinimo konkursą „Metų gimnazistas“. Nors tai pirmas mėginimas surengti rajono mokinių viktoriną, norėtume, kad ši graži idėja prigytų ir kitose gimnazijų bendruomenėse. Tai puikus būdas ne tik patikrinti žinias, pasivaržyti, bet ir išmokyti nugalėti jaudulį, susikaupti žiūrovų akivaizdoje.

Konkurse, be šeimininkų, dalyvavo Kėdainių šviesiosios, Šėtos ir Panevėžio r. Krekenavos Mykolo Antanaičio gimnazijų atstovai. Dvylika mokinių varžėsi keturiuose etapuose. Kiekviename iš jų buvo pateikti 10 klausimų ir 3 atsakymų variantai. Dalyviai nuotolinio valdymo pultais (gimnazija puikiai aprūpinta kompiuterine technika, tad naudota „OptiVote“ programinė įran-

ga) užfiksavo savo pasirinkimą, o pabalsavus visiems žaidėjams ekrane pasimatydavo teisingas atsakymas. Todėl žiūrovams buvo smagu stebėti, kaip sekasi kovoti draugams ir klysti jų varžovams. Po kiekvieno etapo trys mažiausiai taškų surinkę moksleiviai žaidimą paliko. Trys stipriausieji pateko į finalą, kuriame „Metų gimnazisto“ taurę iškovojo krakiškė Regina Plentauskaitė.

Džiugu, kad tokius renginius ir gimnazijų bendradarbiavimą inicijuoja patys moksleiviai, o mes, mokytojai, tik patariame ir padrąsiname. Auga puiki karta gimnazistų, kurie bus lyderiai ne tik moksle, bet ir gyvenime. Ačiū jiems.

Aušrelė SEREIKIENĖ,

Kėdainių r. sav. Krakių M.Katkaus gimnazijos renginių organizatorė

Sportuojanti šeima ir virtuvės paslaptys

Kauno lopšelio-darželio „Naminukas“ pedagogai 2013-aisiais – Sveikatingumo metais išsikėlė tikslą įvairiais būdais ir formomis stiprinti bendravimą ir bendradarbiavimą su tėvais bei propaguoti sveiką gyvenimą. Projektu „Tėvai – vaikams“ tėvai aktyviai skatinami dalyvauti ugdymo procese. Sveikos gyvenimo populiarinimui parengti projektai „Virtuvės paslaptys“ ir „Sportuojanti šeima“.

„Vykdydami projektą „Virtuvės paslaptys“ kartu su vaikais rinkome ir kūrėme sveiko maisto receptus, ruošėme ir ragavome patiekalus. Tėveliai namuose gamino mėgstamiausius vaikų valgius, kurių receptus ir nuotraukas auklėtojos sudėjo į savo sukurtą knygą. Igyvendinant projektą „Sportuojanti šeima“ tėveliai kartu su vaikais dalyvavo rytinėse mankštose. Siekiant glaudesnio bendradarbiavimo, vakarais, tėvams atėjus pasiimti vaikučių, buvo vedami kūno kultūros užsiėmimai, kuriuose naudotos tradicinės ir netradicinės priemonės bei metodai. Patys drąsiau-

si tėveliai supažindino su savo kultivuojama sporto šaka praveddami veiklą vaikams. Abu projektus vainikavo šventės, – pasakoja „Naminuko“ auklėtoja **I.Smilgienė** ir kūno kultūros pedagogės **L.Prasauskienė** bei **L.Klikodujeva**.

Tautinės mokyklos koncepcija išvirkščiai (II)

Jūratė VOLOSKEVIČIENĖ,

Lietuvos mokytojų profesinės sąjungos pirmininkė

► Pirma straipsnio dalis – Nr. 21

Nevykęs plagiatas

Paradoksalu, tačiau 50 tarybinės (jei norite, „sovietinės“) okupacijos metų išgarsino Lietuvą kaip vieną labiausiai išsilavinusių tarybinių respublikų. Vidurinis išsilavinimas buvo ne tik pasiekiamas kiekvienam, bet netgi privalomas. Vidurinė mokykla, nors ir labai ideologizuota, davė visų mokymų, tiek humanitarinių, tiek realinių, dalykų pagrindus, vadinasi, ruošė jaunus žmones kiekvienam gyvenimo atvejui. Ne, tai ne tarybinės mokyklos nostalgija, bet realus mokykloje gautų žinių lygio įvertinimas.

Pažvelkime į šiandieninius pasaulinių tyrimų rezultatus – jais Lietuva didžiuotis negali. Aišku, lengviausia viskuo kaltinti mokytojus, tačiau tai ne atskirų mokytojų, o visos sistemos bėda.

Pagauti Nepriklausomybės euforijos, kūlvisrčiomis puolėm ardyti senąją ir kurti naująją tvarką. Gerai būtų, jei ta „naujoji tvarka“ iš tikro būtų buvusi nauja ir pozityvi. Deja, gudragalviai švietimo laivo vairininkai nesivargino kurti naują tautinę mokyklą, o nuėjo lengviausiu kopijavimo, sakytiau, netgi plagijavimo keliu. Taip į Lietuvos mokyklą atėjo amerikietiškas profiliavimas, kurio jau seniai buvo atsisakęs visas skandinaviškas pasaulis. Bene po dešimties metų ta pati mergelė buvo pervilkta kita, kiek švelnesnių formų suknele ir pavadinta individualizavimu, visą našatą užverčiant ant kantrių, visa pakeliančių mokytojo pečių.

Ne veltui liaudies išmintis byloja, kad „gerais norais ir pragaras grįstas“. Tačiau argi gali maksimaliai užpildytose klasėse, užuot didinant finansavimą, apkarpius ir taip kuklų mokinio krepšelį, iš pasaulio praktikos paimtos nuogos idėjos duoti laukiamų rezultatų?

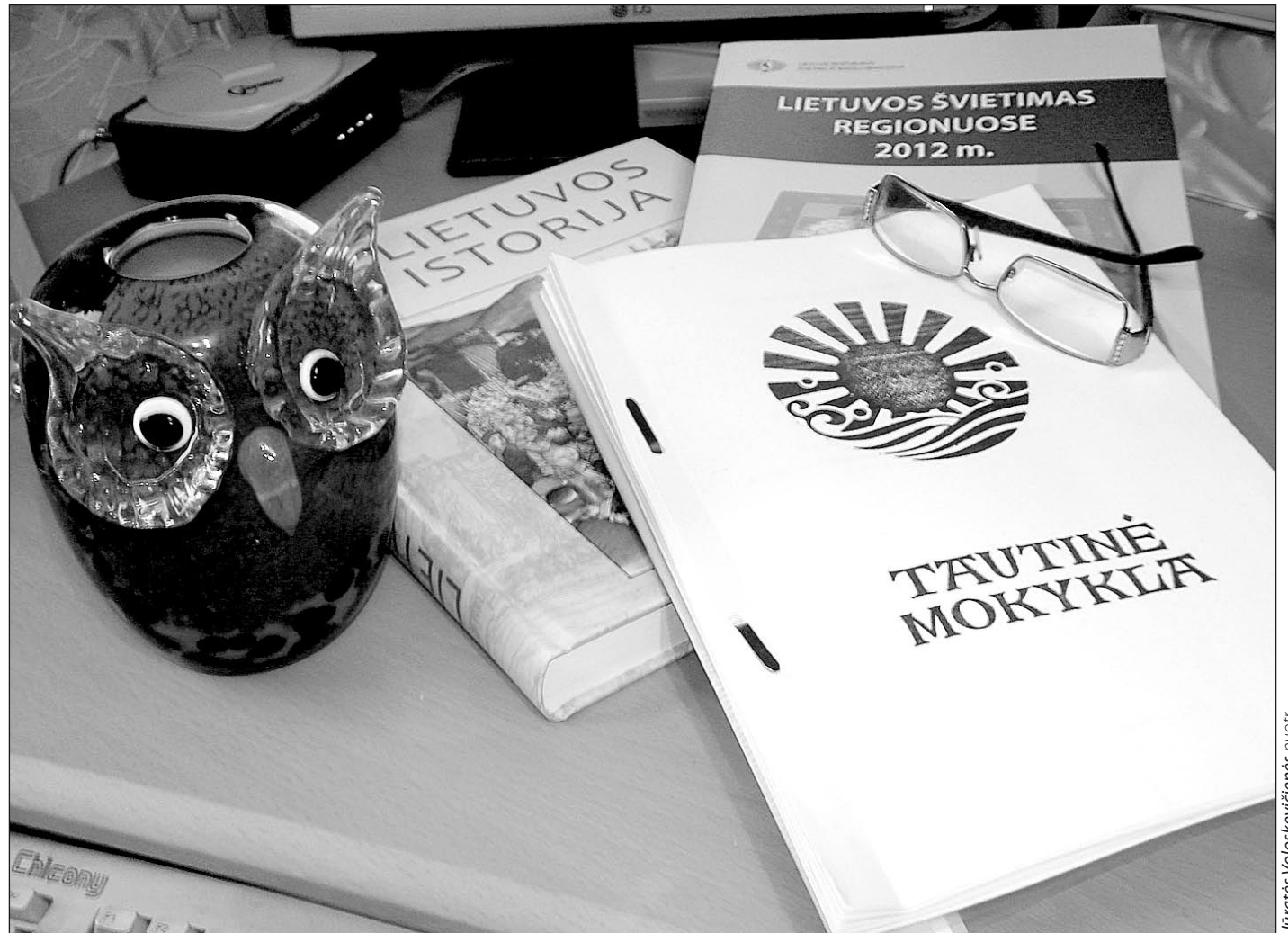
Iškreiptos pagrindinės kategorijos

Tautinės mokyklos koncepcijoje parbrėžta, jog mokykla privalo suformuoti vientisą, o ne mozaikinį pasaulio vaizdą. Visai kitokį vaizdą demonstruoja LRT „Klausimėlio“ laida, atskleidžianti, kad vienu ar kitu dalykų pagrindų nesimokę respondentai nežino daugybės svarbiausių Visatos ar visuomenės gyvenimo dėsnių.

Tautinės mokyklos koncepcijos autoriai teigė, kad bendrojo lavinimo mokykla turi būti „ne pasirengimas gyvenimui, o gana ilgas ir labai svarbus žmogaus gyvenimo tarpsnis, turįs įtakos jo laimei, asmeninei ir pilietinei brandai“. Todėl ir mokyklos struktūra, ir pedagoginis procesas turi užtikrinti demokratišką, orų, įdomų ir saugų mokinio gyvenimą mokykloje.

Deja, šiandien turime visai kitokią mokyklą, kurioje ir mokinys, ir mokytojas nesijaučia saugus, mokyklą, paremtą nesveika komercine konkurencija, mokinį, dažniausiai siekiantį ne žinių, o tik gero pažymio, visuomenę, vis giliau klimpstančią į susvetimėjimą ir abejingumą.

Priešingai Koncepcijos iškeltiems lūkesčiams, pagrindinės kategorijos – žmogus ir kultūra (joms Koncepcijoje skiriama daugiausia dėmesio) – tapo visiškai iškreiptos. Nemažai tam pasitarnavo ir visagalė reklama. Stichiškai pakitusios vertybinės nuostatos išugdė vartotojišką po-

Jūratės Voloskevičienės nuotr.

žiūrį, nes būti vienadieniu „dabartistu“, nemąstančiu apie rytdieną, yra lengviau ir maloniau.

Būtent vartotojiškumo vedama mokykla „skęsta projektuose, kurie dažnai nieko neduoda nei mokiniams, nei mokytojams. Be-reikalingi darbai atima visiems daug laiko. Daug dalykų vykdoma dėl pliusiuko ir papildomų pinigėlių“ (citata iš mokytojos laiško).

Beje, akylesni pedagogai jau skambina pavojaus varpais, kad kai kurie projektai ne tik neduoda naudos mokinių ugdymui (si), bet gali būti net žalingi, kaip antai, belytiškumo ugdymas.

„Kišame mokiniams europinę kultūrą ir ne visada pačią geriausią“, – rašo kita mokytoja. O štai Koncepcija teigia, kad „tikrai remiantis nacionaline kultūra einama į kitų šalių ir pasaulio kultūrą“ ir kad „besimokdamas žmogus turi ne tik pažinti kultūrą – ji turi tapti žmogaus savastimi“.

Mokykloje žmogus turi pažinti ir suvokti save kaip bendruomenės narį. Pasak Koncepcijos, pagrindinės šio suvokimo ašys yra tėviškė ir gimtoji kalba. Mokykla nuo mažens privalo brandinti ir puoselėti prisirišimo prie tėviškės žmonių ir gimtosios aplinkos jausmą.

Koncepcija mokyklai kelia uždavinį – ugdyti ne klajoklius, o tikrus piliečius, savo krašto šeiminkus, mylinčius savo šalį ir jos žmones.

Nutraukti ryšiai, idealų stoka

Kokie paskaičiavimai atpirks moralinę žalą ir nesaugumo jausmą, patirtą I ir II pakopos mokinukų, ypač jauname amžiuje išplėštų iš gimtųjų vietų ir paryčiais geltonaisiais autobusiukais išvežiotų į mokyklas, esančias už dešimčių kilometrų? Juk niekas nepaskaičiavo, kas pigiau – autobusiuko (kuras, remontas, vairuotojo atlyginimas ir t. t.) ar kaimo mokyklėlės, kad ir nedidelės, išlaikymas. Deja, niekas

nekompensuoja fizinio ir psichologinio mokinių nuovargio, dėl kurio vystosi irzlumas, padidintas jautrumas, depresijos ar net agresyvumas.

Nutrūkusių ryšių su gimtine, jos gamta, garsais, vaizdais, daiktais, gyviais, artimiausiais žmonėmis negali kompensuoti net vaizdingiausia grožinė literatūra. Dėl to gimtoji kalba praranda savo gyvumą, žodinumą, vaizdingumą ir vis labiau skursta, tampa labai pažeidžiama svetimžodžių.

„Žmogaus pripažinimas aukščiausia vertybe yra viso mokyklos auklėjamojo darbo išeities taškas. <...> Todėl viso auklėjamojo proceso šerdimi tampa dorovinis auklėjimas. <...> Pilnavertės asmenybės ugdymui didelę reikšmę turi dorovinio idealo formavimas“, – sakoma Koncepcijoje.

Tenka apgailestauti, jog šiandieninėje Lietuvoje mokiniui itin sunku susirasti dorinį idealą, kurio pavyzdžių kultūroje nėra. Tam, deja, didelės įtakos turi politinės ir partinės rietenos, korupcijos skandalai ir kita neigiama informacija, griau-nanti bet kokias iliuzijas apie gerį.

Koncepcijoje didelis dėmesys skiriamas darbiniam ir profesiniam ugdymui. Tačiau neiširta ir dėl to neaiški Lietuvos rinkos politika nepadaeda moksleiviams kryptingai planuoti savo ateitį ir ją sieti su būsima profesija. Neigiamą požiūrį formuoja ir asmeninė šeimų, kurių tėvai, nepaisant išsilavinimo, tapo bedarbiais, patirtis. Labiau socialiai pažeidžiamų šeimų atžalų mokyti profesijos nemotyvuoja dabartinė veltėdžiauti skatinanti Lietuvos bedarbystės politika.

Būtinasis išties prioritetas dėmesys

Siekiant realaus mokyklos humanizavimo, būtina, kad MOKYKLA vėl taptų šventove. Tačiau tam vien mokytojų ir mokyklos bendruomenės pastangų mažai.

Būtina, kad šalies politikai patys paga-

liau pradėtų gerbti instituciją, be kurios jie niekada nebūtų tapę politikais, institucija, kuri pirmoji – kartu su tėvais, o kartais ir pati viena – nutiesė jiems kelią į ateitį. Laikas suvokti, kad be mokyklos žmogus netaptų Žmogumi, be mokyklos neturėtų nei kunigų, nei ministrų, nei prezidentų.

Mokykla turi būti ne kritikuojama, o visapusiškai remiama – ir moraliai, ir materialiai.

Koncepcijoje atkreiptas dėmesys, kad „iš esmės reikia pergaltoti būsimojo pedagogo atrankos būdus ir kvalifikacijos kėlimo sistemą, kad ji diegtų progresyvias ir įvairias idėjas“. Deja, 2012 m. Pedagogų kvalifikacijos kėlimo tobulinimo koncepcija, nors ir sulaukus didelės pedagoginės visuomenės kritikos, buvo patvirtinta kaip vienintelė panacėja.

Pirmiausia, pedagoginės studijos turi tapti itin prestižinės, ne tik su realia karjeros, bet ir su materialinės motyvacijos perspektyva.

Pagaliau, nemenkindami kitų darbų ir profesijų, visi turime įsisąmoninti, jog Mokyklos ir mokytojo darbo – kaip Bažnyčios ir kunigo – vis dėlto negalime lyginti su kitais darbais, nes būtent šios dvi institucijos rūpinasi žmogaus vidumi, kurio nenu-lipdysi iš molio, neišdroši iš medžio, nenukalsi iš metalo.

Todėl švietimas ir visų lygių mokykla jokia būdu negali būti politiniu žaisliuku, o privalo sulaukti nuolatinio ir nuoširdaus politikų rūpesčio. Atsisakant asmeninių ambicijų, privalu mokyklai skirti tikrai prioritetinį dėmesį ir finansavimą, mažinti mokinių skaičių klasėse ir artinti mokyklą prie visuomenės, o mokinį – prie etninės ir moralinės tėviškės, kad ją mylėtų čia, Tėvynėje, o ne emigracijoje.

Tad kokių Lietuvos švietimu – realiau ar deklaratyviu – nustebinsime Europą pirmininkaudami Europos Sąjungai?

Pavasarinė ekskursija į Latviją

Viečio gimnazijos moksleiviai su tėvais ir trimis mokytojais džiaugiasi išpūdziais iš pažintinės ekskursijos į Latviją, – praneša mokytoja **Renata Kisnierenė**.

Nuotraukoje – ekskursantai prie Ruindalės rūmų.

Dzūkų tarmė skambėjo ir Dieveniškėse

Teritoriškai Dieveniškių kraštas yra Dzūkijos dalis, bet dzūkiškai čia dar moka kalbėti tik labai nedidelė senesniųjų gyventojų grupelė. Dieveniškių šnektą, kaip pakraštinių, yra labai specifinė. Kiekvienas gyventojas moka rusiškai, gudiškai ar lenkiškai. O kai visos kalbos susimaišo, tuomet visi šneka taip, kaip moka. Mokiniai mokykloje išmoksta bendrinės kalbos, o prabilti dzūkų tarmę jiems yra savotiška pramoga, – pasakoja „Dialogui“ Šalčininkų r. Dieveniškių „Ryto“ vidurinės mokyklos lietuvių kalbos mokytojos **Vilma Kisielytė** ir **Jolita Milinavičiūtė**. Pedagogės parašė apie savo mokykloje surengtą Tarmių metams skirtą renginį. „Mokyklos dramos studijos „Arlekinas“ nariai, parengę teatralizuotą vaidinimą apie šio krašto miškuose stūksantį Moko akmenį, dzūkų tarmę įtaigiai papasakojo apie mergelę, nepaklūsusią tėvų norams ir pavirtusią akmeniu. Poškonų pagrindinės mokyklos dešimtokė Jurgita, puikiai mokanti savo krašto tarmę, praplėtė akmenų istoriją, papasakodama apie netoli Rimašių stūksančius du akmenis – Jankeį ir Jankeliuką. Toliau Dieveniškių krašto įdomybes aptarė mokytoja J. Milinavičiūtė ir Istorinio regioninio parko vyriausioji specialistė (kultūrologė) I. Eidukienė. Kalbininkas K. Garša priminė išskirtines dzūkų tarmės savybes. Parapijos klebonas D. Valančiauskas, pats žemaitis, bet jau daug metų gyvenantis Dieveniškėse, pokštavo, lygindamas žemaičius ir dzūkus...“ – dalijasi informacijos autorės.

Paskatinti apsilankymu Kaune

Aktyvūs Alytaus Piliakalnio pagrindinės mokyklos 5–10 klasių mokiniai paskatinti apsilankymu Kaune. Kauno pilyje ekskursijos dalyviams papasakota pilies istorija nuo XIV a. iki šių dienų, apie asmenybes, reikšmingiausius istorinius faktus. Ekskursantai apžiūrėjo trijose pilies bokšto erdvėse išdėstytą ekspoziciją. Kultūrinės žinias ekskursijos dalyviai gilino Kauno valstybiniame muzikiniame teatre žiūrėdami kompozitoriaus T. Kutavičiaus ir libreto autorės V. Palčinskaitės sukurto operą vaikams „Nyktukas Nosis“ (pagal V. Haufo pasaką). Biologijos žinių moksleiviai sėmėsi Tado Ivanausko zoologijos muziejuje. Apie tai „Dialogui“ parašė socialinė pedagogė **Jolita Peleckienė** ir tikybos mokytoja **Alma Vaištarienė**.

Ketvirtasis „Laisvės vėjas“

Jau ketvirtą kartą į Kauno r. Akademijos Ugnės Karvelis gimnaziją atšniokštė „Laisvės vėjas“, renginys, kurio tikslas – ugdyti moksleivių laisvės ir pilietiškumo sampratą.

Kadangi gimnazijos ateitininkų kuopos projektas „Ugnė Karvelis“ Amerikos ambasadoje buvo įvertintas pirmąja vieta, tai ir renginio tema šiemet buvo susieta su JAV. Projektas paskatino ieškoti žmonių, kurie pažinojo U. Karvelis. Renginys buvo skirtas trečių gimnazinių klasių moksleiviams. Viena jų, **Jovilė Grigaitytė**, pasakoja: „Pirmoji prisistatė JAV ambasados Lietuvoje kultūros atašė Nina Murray. Prakalbusi lietuviškai, sužavėjo daugelį. Kadangi tu, kaip pati prisipažino, jos lietuvių kalbos žinios ir baigėsi, apie ambasadą viešnia pasakojo angliškai. Tačiau kalbėdama vis įterpdavo ir kokį lietuvišką žodį, kuris pralinksmindavo moksleivius. Dar viena viešnia, UPC darbuotoja Violeta Jonynienė, taip pat artima U. Karvelis draugė, pasidalijo prisiminimais bei išpūdziais apie jūdvių kelionę į Paryžių...“

Gimnazijos ateitininkų kuopa išsamiai pristatė projektą „Ugnė Karvelis“, parodė dalį jau sukurto filmo apie šią iškilią asmenybę. Renginio vedėjai taip pat perskaitė Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato generalinės sekretorės Marijos Drėmaitės atsiųstą sveikinimą.

■ **UPC darbuotoja Violeta Jonynienė, artima Ugnės Karvelis draugė, pasidalijo prisiminimais bei išpūdziais apie jūdvių kelionę į Paryžių.**

Žalia, gurmanė, kritiškai mąsto, sportuoja, – kas?

Už aktyvią gamtosauginę veiklą Molėtų gimnazijai septintą kartą įteikta Žalioji vėliava. Šventėje pristatyta gamtosauginio komiteto veikla, priiminėti sveikinimai, demonstruotos gimnazistų gamtos vaizdų fotografijos ir t. t.

Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto strateginės raidos prodekanas, Bibliotekininkystės ir informacijos mokslų instituto direktorius doc. dr. Rimvydas Laužikas Molėtų gimnazijos bendruomenei skaitė paskaitą „Maistas ir valgymo kultūra LDK XIII–XVIII a.“. Lektorius papasakojo kulinarinio paveldo sampratą, pasakojo, kas yra Lietuvos kulinarinis paveldas, apžvelgė atskiriems regionams būdingus valgius, kalbėjo apie kuni-gaiščių, valstiečių, dvarininkų maitinimosi įpročius, aptarė kitų šalių įtaką Lietuvos virtuvei. Neįprastos pamokos metu gimnazistai sužinojo labai daug įdomių dalykų.

Be to, Molėtų gimnazija su partneriais – Mažeikių „Žiburėlio“, Vilniaus „Vyturio“ pradinėmis mokyklomis, Šilutės pirmąja gimnazija, Vilniaus Simono Daukanto progimnazija ir Lietuvos skautija – dalyvauja projekte „Kritinio mąstymo kompetencijų plėtojimas neformalaus ugdymo veiklose (Kritinis mąstymas – neformaliai ugdymui)“. Šiuo metu rengiama kritinio mąstymo (KM) ugdymo programa neformaliojo ugdymo specialistams ir klasių auklėtojams. Seminare su projekto lektoriais svarstyta, kas yra ir kas nėra kritinis mąstymas, išbandyta kritinio mąstymo schema per „tyrimą“, analizuota KM aplinka, aptarta šio mąstymo įtaka bendradarbiavimui, aiškin-tasi, kaip vesti tėvų susirinkimą, naudojant KM metodus, aptarti klasės bendruomenės telkimo modeliai. Projekto komandos atliko namų darbus – taikydamos KM metodus pravedė neformaliojo ugdymo užsiėmimus savo ugdymo įstaigose ir susirinkusios į ant-rąjį susitikimą pasidalino patirtimi. Pirmasis projekto etapas baigėsi. Dabar komandos su-sitiks 2014-ųjų pavasarį.

O dar Molėtų gimnazijoje įvyko stalo teniso turnyras, kuriame dalyvavo ne tik mokiniai, bet ir direktorė Rimutė Guobienė.

Apie visa tai „Dialogui“ parašė Molėtų gimnazijos socialinė pedagogė **Jolanta Liubeckaitė**.

■ **Molėtų gimnazijos direktorė R. Guobienė ir ketvirtoji gimnazijos raketė G. Žvinys**

Meškuičių gimnazijos garbė 2013-iejį

Šiaulių r. Meškuičių gimnazijoje ir šiais mokslo metais netrūko geranoriškų, sąžiningų, darbščių, pareigingų, drąsių, neabejingų kitų rūpesčiams žmonių, – praneša „Dialogui“ apie tradicinį savo mokyklos renginį „Mokyklos garbė“ parašiusi direktoriaus pavaduotoja ugdymui **Jūratė Petraitienė**. Mokiniai, bendruomenės nariai gavo nominacijas: „Už sąžiningumą“, „Už darbštumą“, „Už drąsą“, „Už meninį palikimą“, „Už pagalbą mokytojams“ ir t. t.

Tradiciskai nominantams buvo įteikti angeliukai, kuriuos gamino mokiniai kartu su mokytoja A. Petrauskiene, o visus linksmينو mokytojų S. Valčikienės vadovaujamas šokių kolektyvas, K. Daukšaitės paruoštas merginų ansamblis, grupės VIVO merginos.

„Moksleivių alėja – 2013“ Žalgirio gimnazijoje

Tauragės Žalgirio gimnazijoje jau treči metai organizuojamas rajoninis menų festivalis „Moksleivių alėja – 2013“. Šiemet jis skirtas dailės ir technologijų dalykų pristatymui. Renginio tikslas – skatinti mokinių kūrybiškumą, meninį aktyvumą, ugdyti gebėjimą bendrauti ir bendradarbiauti.

Festivalio metu kūrybiškiausi mokiniai iš Jovarių, Martyno Mažvydo, „Aušros“ pagrindinių mokyklų, Skaudvilės gimnazijos, Moksleivių kūrybos centro susibūrė į „Spalvotos draugystės“ komandas. Mokinius lydėję mokytojai taip pat panoro draugiškai jungtis ir sudaryti savo kūrybinę grupę. Iš duotų medžiagų komandos išradė kūrė gyvybės medžius. Todėl kiekvienos grupės bendros kūrybos rezultatas – pražydęs medis – vis kitoks: originalus, iškalbingas, paslaptinis, kupinas magijos, nuotaikingas, viltingas, romantiškas, – praneša „Dialogui“ Žalgirio gimnazijos chemijos ir technologijų mokytoja **Sigita Bartušienė**.

Apdovanoti aktyviausi skaitytojai

Šiaulių „Romuvos“ gimnazijos bibliotekos-skaityklos darbuotojų iniciatyva kasmet renkama daugiausia knygų per mokslo metus perskaičiusi klasė ir aktyviausi skaitytojai. „Aktyviausio skaitytojo poziciją ir šiais metais niekam neužleido socialinė pedagogė R. Samuilovienė. Pasak jos, skaitymas yra ne tik geras įprotis, tai – gyvenimo būdas. Socialinė pedagogė Raimonda – geriausia patarėja renkantis populiariąją literatūrą. Išrinktas ir gausus būrys aktyviausiai skaitančių gimnazistų. Daugiausia skaitančia net trečius metus iš eilės pripažinta 3 a klasė“, – informuoja „Dialogą“ **Gitana Trinkaitė**.

Mažojo futbolo turnyras Mosėdyje

„Sveikatingumo virusui plintant Lietuvos darželiuose, į Mosėdžio vaikų lopšelio-darželio gyvenimą visu greičiu įsiveržė futboliukas, užkariaudamas vaikų širdes“, – rašo „Dialogui“ Skuodo r. Mosėdžio vaikų lopšelio-darželio direktorė **Laima Drąsutienė**. Informacijos autorė praneša apie naujajame Mosėdžio gimnazijos stadione įvykusią sporto šventę „Mažojo futbolo turnyras 2013“. Joje dalyvavo kaimyninių vaikų lopšelių-darželių – Kretingos r. Salantų, Ylakių, Skuodo ir Mosėdžio – komandos bei palaikymo būrys.

Komandos žaismingai prisistatė skanduotėmis, išsirinko kapitonus ir pradėjo turnyrą...

Hitlerio sekretorė

Traudl Junge (tikroji pavardė **Gertraud Humps**) buvo jauniausia Adolfo Hitlerio sekretorė, tarnavusi nacių vadeivai nuo 1942 iki 1945 metų balandžio. Daugybę dienų ji žvelgdavo į akis monstrui, sunaikinusiam šitiek milijonų žmonių. Prieš mirtį Hitleris jai padiktavo savo testamentą. Praėjus 57 metams po Hitlerio savižudybės išėjo šios moters memuarai, pavadinti „Iki paskutinės valandos“. Jie, parašyti dar 1947-aisiais, pasirodė likus nedaug laiko iki jų autorės mirties (T.Junge anapilin iškeliavo 2002 m.).

Tai – ne pavėlavęs pasiteisinimas, ne saviplaka. Tai labiau panašu į bandymą susitaikyti, bet ne su aplinkiniais – su pačia savimi. Knygoje memuarų autorė neprašo atleidimo, ji mėgina paaiškinti savo elgesio motyvus ir plačiai aprašo aplinką, kurioje jai teko dirbti.

Skaitytojų dėmesiui – keletas šių memuarų fragmentų.

„Vilko guolyje“

...Man buvo 22-eji, kai tapau Hitlerio sekretore. Kaip galėjau būti tokia naivi ir lengvabūdiška? Iki paskutinės gyvenimo valandos jausiu kaltę...

Stovėjau priešais sunkias metalines duris, pro kurias skverbėsi ryški šviesa. Tamsoje pagaliau pavyko išvelgti sąlyginai nedidelio bunkerio su žemomis lubomis kontūrus. Ginkluotasis sargybinis mus praleido netikrindamas. Pro nedidelės duris įėjome į siaurą, ryškiai apšviestą koridorių su daugybe durų – beveik kaip kokiame didžiuliame šilumlaivyje.

Hitlerio tarnas pasakė, kad mums teks dar truputį palaukti: fiureris dabar šeria savo šunį. Vėliau įsitikinau, kad aviganis Blondis Hitleriui buvo be galo svarbus. Jis ypač didžiavosi tuo, kad šuo jam buvo absoliučiai paklusnus. Panašu, kad šią savybę jis labiau siai vertino ir žmonėse.

Siauras koridorius dukart pasisuko ir mes atsidūrėme priešais dvivėres kabineto duris. Įėjome į labai didelę patalpą ir atsidūrėme tiesiai priešais rašomąjį stalą.

Hitleris šypsodamasis priėjo prie mūsų, lėtai pakėlė ranką ir ištiesė ją mums sveikindamasis. Jo balsas buvo labai gilus. Jis pasiteiravo, kiek man metų, ir dar kartą nusišypsojo.

Durys už mano nugaros užsivėrė, ir aš likau su Hitleriu viena. Man krito į akis tai, kad jis buvo su akiniais. Senamadiškais, pigiais akiniais nikeliniais rėmeliais. Jis vėl padavė man ranką ir privedė prie stalo, ant kurio stovėjo rašomoji mašinėlė: „Jūs neturėtumėte jaudintis, aš rašydamas darau tokią daugybę klaidų, kad jums visa tai gali pasirodyti neįtikėtina.“

Su siaubu žvilgtelėjau į pirmąją eilutę, ji buvo panaši į tekstą, parašytą kinų hieroglifais. Kai pabaigiau darbą, sudėjau lapus ir perdaviau juos fiureriui...

Netrukus po šio pirmojo bandymo Hitleris paklausė, ar noriu likti pas jį dirbti. Negalėjau atsisipirti pagundai. Neturėjau jokio supratimo apie politiką ir visą situaciją regėjau išimtinai puikią. Ilgai negalvodama pasakiau „Taip“.

Hitleris tikino, kad „Vilko guoliui“ buvo pasirinktas pats pigiausias, pelkėčiausias ir pats netinkamiausias klimato požiūriu rajonas, kuriame veisėsi galybė uodų. Bet jam ši vieta patiko.

Ištis vasarą čia oras būdavo tvankus ir drėgnas, kartais būdavo net sunku kvėpuoti. Hitleris slėpdavosi savo vėsiamame bunkeryje ir tik kartais po pusryčių išeidavo pasivaikščioti iš meilės savo keturkojui augintiui Blondžiui.

Rytas tarnas privaldavo žadinti Hitlerį belsdamas į duris. Jis pasakydavo fiureriui tikslų laiką, perduodavo jam rytines žinias ir derindavo su juo meniu.

Hitleris maisto požiūriu buvo labai kuklus ir nereiklus žmogus. Tik kartais skųsdavosi, kad maistas jam nusibodęs, kad jis valgęs tik garnyrą, tarsi kitų patiekalų nebūtų galima pagaminti. Jis buvo vegetaras. Virėjas tai puikiai žinojo, tačiau iš pradžių laikėsi kito požiūrio: žmogus esą negali gyventi be mėsos, todėl į daugumą savo gaminamų valgių įpildavo truputį mėsos sultinio arba šiek tiek įdėdavo kiaulienos taukų. Dažniausiai Hitleris pastebėdavo apgaulę, pykdavo, nes nuo sunkesnio maisto jam pradėdavo mausti skrandį. Galiausiai jis vis dėlto privertė virėją virti tik gleiviskus kruopų nuovirus, gaminti košes ir kitus panašius patiekalus.

Į mano pareigas įėjo tik spausdinti mašinėlė: jokių kavos virimų, telefoninių skambučių, dokumentų perdavimų, lankytojų pasitikinėjimų. Sėdėdavau savo kambaryje ir išeidavau tik pasigirdus signalui. Man nebuvo leidžiama spausdinti nei politinių, nei karinių tekstų, padėtis bunkeryje man atrodė rami ir draugiška. Privačioje aplinkoje Hitleris kalbėdavo ramiau balsu, vartodamas tam tikrus austriškus posakius, atrodė malonus ir darė visiškai sveiko žmogaus įspūdį. Tai negalėjo nestebinti, žinant jo gyvenimo būdą: daug darbo, mažai judėjimo, ryškus gryo oro trūkumas. Hitleris negiamai vertino sportą, vengė saulės spindulių. Tiesa, jis negėrė ir nerūkė, tačiau vien to negana, kad žmogus būtų sveikas... Gal kai kurios skrandžio problemos ir paaiškina, kodėl jis buvo vegetaras. Jam padėdavo indų medicina, kažkokios žolės ir vitaminai.

Fiureris mūvėdavo visiems žinomas juodos spalvos kelnės, pilką dvieilį švarką, baltus marškinius ir juodą kaklaraištį. Su kitais rūbais aš jo niekada nemačiau. Švarkas buvo absoliučiai neskoningas: su sidabrinėmis sagomis, be jokių dekoratyvinių siūlių. Tik dešinėje krūtinės pusėje buvo prisegtas aukštinis partinis ženklukas ir Geležinis kryžius.

Jis dirbdavo kambaryje, kuriame būdavo viso labo vienuolika laipsnių šilumos. Mat jausdavosi gerai tik tokioje temperatūroje. Manęs jis vis pasiteiraudavo, ar nesusūlau. Turėdavau gerai apsirengti, kad įstengčiau dirbti.

Pasikėsinimas

Kai fiurerio nebūdavo bunkeryje, stodavo keista tyla, apgaubianti iš visų pusių. Susidarydavo įspūdis, kad netikėtai sustoja variklis, maitinęs visą įmonę.

■ **Traudl Junge** (tikroji pavardė **Gertraud Humps**) dirbo Adolfo Hitlerio sekretore nuo 1942 iki 1945 metų balandžio.

Kartais „Vilko guolio“ aplinką perplėsdavo stiprūs sprogimai. Tai elniai pataikydavo užlipti ant minų, tai būdavo išbandomas koks nors ginklas. Tačiau vienas sprogiškas buvo neeilinis. Tai parodė išsigandę veidai žmonių, kuriuos išvydome šalia Hitlerio būstinės, kai grįžome po pietų pertraukos, kurią su merginomis praleidome besimaudydamos netoliese esančiame ežere. Vienas pažįstamas apsaugos karininkas man pasakė, kad patalpoje, kur Hitleris vedė pasitarimą, sprogo bomba. Puoliau į vidų, bet SS majoras neleido įeiti. Patekti į fiurerio priimamąjį pavyko tik po kurio laiko.

Išvydusi Hitlerį vos nesusijuokiau. Jo plaukai, ir taip niekada nebūdavę gražiai pakirpti, šį kartą atrodė kaip ežio. Kelnės siauromis juostomis kabėjo ant diržo. Dešinę ranką – ji buvo sumušta – jis buvo užsikisęs tarp savo firminio švarko sagų. Šypsodamasis pasveikino mus kaire ranka: „Na štai, damos, šįkart vėl viskas baigėsi. Dar vienas įrodymas, kad likimas mane išrinko svarbiai misijai atlikti, kitaip manęs jau nebebūtų tarp gyvųjų. Tai buvo pasikėsinimas, kurio griebėsi bails.“

Hitleris kuriam laikui nutilo, nutilo ir kiti.

Kai išvydau Hitlerį vakare, jis dar tebebuvo įpykęs ir pasibaisėjęs išdavystė lemiamame karo etape: „Tai bailiai, visi jie bailiai! Bent jau šaudę būtų! Tada bent jau juos gerbčiau. Bet jie neišdrįso rizikuoti savo gyvybe. Šie kvailiai nesupranta, koks chaosas įsivyratų, jei paleisčiau iš rankų vadžias.“

Hitlerio akys žibėjo. Jis buvo toks susijaudinęs, kokio seniai nebuvau mačiusi. Eva Braun, tuo metu buvusi kitur, taip pat buvo sunerimusi, ji parašė Hitleriui kupiną susirūpinimo laišką. Šis jį pritrenkė savo atsidavimu. Jis nusiuntė jai prisiminimui savo suplėšytus drabužius.

Atomazga

Hitleris matė visus karo baisumus, bet, kai jam pranešinėjo apie karo sugriautus vokiečių miestus, apie taikių gyventojų kančias, jis visada atsakydavo, jog priešams bus atkeršyta, o Vokietija, atstatyta po karo, taps dar gražesnė. Pats visada vengdavo net žvilgtelėti į griuvėsius. Kai jam tekdavo važinėti po Berlyną, vairuotojas visada rinkdavosi maršrutą gatvėmis, mažiausiai nukentėjusiomis nuo bombardavimų.

1945 m. balandžio 22 d. Hitleris pravedė pasitarimą Berlyno bunkeryje, surinkęs į jį ne tik kariškius, kaip paprastai, bet ir požemyje esančias moteris. Pasakė, kad karas pralaimėtas, viskas prarasta ir kad kiekvienas turi teisę palikti šį bunkerį ir išsigelbėti.

ti. Jo veidas priminė pomirtinę gipso kaukę. Eva Braun priėjo prie jo ir pasakė: „Tu gi žinai, aš visada su tavim.“ Jo akys sublizgo, ir mes pirmąsyk pamatėme, kaip jis pabučiavo ją į lūpas. Aš taip pat pasakiau, jog lieku. Kodėl – nežinau. Greičiausiai neįsivaizdavau, kur galima eiti, kur įmanoma rasti ramią vietelę pragare, kuris buvo virš mūsų, o bunkeris bent jau sudarė saugumo iliuziją.

Hitleris ne kartą klausinėjo manęs, kodėl nebandau bėgti. Kartojau, jog nenoriu. O į mano analogišką klausimą jis atsakydavo, jog nenori patekti į priešų rankas, kad šie nesityčiotų iš jo lavono. Himmleris perdavė į bunkerį kapsules su nuodais. Pranešimai apie tai, ką daro sovietų kareiviai su vokiečiais, ypač su moterimis, buvo tokie baisūs, kad kapsules išdavė ir mums. Hitleris su šypsena pasakė, jog būtų norėjęs atsiseikimui padovanoti ką nors gražesnio, bet taip jau susiklostė...

Praradome laiko nuovoką, nežinojome, kaip keitėsi dienos ir naktys. Vienišas fiureris sėdėdavo koridoriuje. Nieko neįtardami linksminosi Goebbelso vaikai. Kartais sąlyginės tylos minutėmis su Eva išeidavome į parką. Buvo pavasaris, tarp mirties jėgų kaupė gyvenimas.

Hitleris, norėdamas išbandyti nuodų efektyvumą, nunuodijo mylimą šunį.

Balandžio 28-osios vakarą jis oficialiai susituokė su Eva Braun. O netrukus man padiktavo savo testamentą. Maniau, kad jis atvirai prabilo apie tai, kodėl šis karas kilo, dėl ko patirta tiek kančių, tačiau išgirdau tas pačias frazes apie žydų ir bolševikų kaltę, apie būtinybę gelbėti žmoniją nuo šios negandos.

Balandžio 30 d. Goebbelso žmona nunuodijo savo vaikus.

Su manim Hitleris atsiseikino, tyliu balsu ištars keletą žodžių, kurių prasmės aš nesupratau. Eva mane apkabino ir paprašė perduoti linkėjimų mylimai Bavarijai.

Aš nėjau žiūrėti sudegusių fiurerio ir jo žmonos lavonų. Buvau apimta neapykantos Hitleriui už tai, kad metė mus bėdoje ir ramiai iškeliavo į šešėlių karalystę...

P. S. Hitlerio sekretorei paskutinę minutę pasisekė pasitraukti iš reichskanceliarijos bunkerio. Rusų žvalgyba sugaišo beveik mėnesį, kol aptiko jos pėdsakus. Traudl Junge buvo areštuota ir tardoma, o vėliau, padedama sovietų karininko, pabėgo į Vokietijos vakarus, užimtus sąjungininkų kariuomenės. Iki pensijos dirbo sekretore įvairiuose biuruose, ragavo žurnalisto duonos. O apie savo praeitį plačiau prabilo tik gilioje senatvėje.

Parengė **Dana DOVYDAITYTĖ**

KOLEGA – KOLEGAI

Geografijos pamoka gamtoje

Plungės r. Žemaičių Kalvarijos vidurinės mokyklos devintokai vyko į mokomąją-pažintinę ekskursiją po Žemaitijos nacionalinį parką – Platelių apylinkes bei jo lankytinas vietas. Išvyką surengė geografijos mokytojas Bronius Kleinauskas. Per geografijos pamokas devintokai mokėsi apie Platelių apylinkes, tad šioje ekskursijoje turėjo viską pamatyti gyvai, taip pat susipažinti su turistų lankomomis vietomis.

Pirmasis susijimas buvo Plateliuose, kur mokiniai aplankė dvaro svirną bei arklides. Žemaitijos nacionalinio parko kultūros paveldo skyriaus vedėja A.Kupelytė ekspozicijas, tarp kurių bene išpūdingiausia – Užgavėnių kaukių, papasakojo apie žemaitiškas tradicijas. Į ekskursijos programą įėjo buvusioje Plokštinės raketinėje bazėje atidarytas Šaltojo karo muziejus. Gidė I.Urnikienė įdomiai pasakojo apie buvusį išlaptintą sovietinį karinį objektą, mokiniai turėjo galimybę pažvelgti į vieną iš keturių šachtų, kurioje 27 metrų gylyje tais laikais buvo kovinėje parengtyje įtaisyta termobranduolinė raketa.

Po to autobusas vėl pasuko link Platelių. Pakeliui stabtelėjo Beržoto kaime prie medinės bažnyčios ir senųjų kapinių. Mokytojas Bronius trumpai papasakojo kaimo istoriją, nuvedė mokinius prie žymaus žemaičių medžio drožėjo Stanislovo Riaubos kapo.

Toliau kelias vedė prie Platelių ežero. Pasidairę po apylinkes nuo apžvalgos aikštelės, mokiniai nužingsniavo naujai įrenginjamu Šeirės gamtos taku. Deja, dėl vykdomų rekonstrukcijos darbų viso maršruto įveikti nepavyko, tad pirmyn ir atgal suvaikščiojo tik 4,5 kilometro.

Visą kelionės laiką dairydami pro autobuso langus į matomus vaizdus ir objektus, mokiniai kartojė teorines žinias, atsakinėdami į mokytojo klausimus.

Jurgis MANKAUSKAS

■ Geografijos mokytojas Bronius Kleinauskas ir Žemaičių Kalvarijos vidurinės mokyklos devintokai mokomojoje-pažintinėje ekskursijoje po Žemaitijos nacionalinį parką.

PROJEKTAI

Tobulinasi bendraudami, keliaudami, kurdami

Prienų r. Šilavoto pagrindinė mokykla dalyvauja tarptautiniame daugiašaliame *Comenius* projekte „Į kūrybiškumą orientuotas tarptautinio bendravimo motyvavimas“. Projekte dalyvaujančios mokyklos skatino savo mokinius bei mokytojus bendradarbiauti, kuriant matematikos užduotis bei sprendžiant jas, stebėti orus ir lyginti savo stebėjimus su kitų šalių meteorologiniais reiškiniais, susirašinėti tarpusavyje, naudojantis IKT, parengti įvairius pristatymus apie savo mokyklą, metų laikus, tradicines savo šalies sporto šakas, taip pat dalytis technologijų ir dailės pamokų metu sukurtais darbais bei atvirukais. Mokiniai kūrė bendrą muzikinį pasirodymą – miuziklą, kurį pristatė prieš Kalėdas Vokietijoje, Ispanijoje buvo surengtos olimpinės žaidynės. Mokiniai ir mokytojai tobulino užsienio kalbų įgūdžius ir komunikavimo kompetenciją dalyvaujant projekto partnerių susitikimuose užsienio šalyse ir t. t. Apie tai po vieno tokių susitikimų „Dialogui“ parašė Šilavoto mokyklos mokytoja L.Čepulinskienė ir direktorės pavaduotoja V.Maščinskienė.

Apkabino Žemę

Pasaulinei Žemės dienai paminėti Lietuvos ir užsienio švietimo įstaigos buvo pakviestos nuo kovo 20 d. iki gegužės 5 d. savo organizuojamuose renginiuose nors 1 minutei susikabinti rankomis, pritariant tautos ir vienybės Žemėje idėjai. Vėl „Trys Brangenybės“ socialiniame kūrybiniame projekte „Apkabinkime Žemę kartu“ dalyvavo 76 švietimo įstaigos iš įvairių Lietuvos ir užsienio kampelių, rankomis susikabino apie 10 600 žmonių. Nuotraukas iš renginių siuntė vaikų lopšeliai-darželiai, mokyklos, įvairūs ugdymo, socializacijos, konsultaciniai centrai. Projekto „Apkabinkime Žemę kartu“ dalyviai pranoko visus organizatorių lūkesčius, nustebino geranorišku aktyvumu ir dalijosi renginių išpūdžiais su visais projekto dalyviais svetainėje <http://apkabinkimezeme.lt/>. Pasaulinę Žemės dieną bendraminčiai paminėjo įvairiausiomis kūrybiškomis ir originaliomis iniciatyvomis. Vaikai ir suaugusieji ne tik tvarkė aplinką, darė inkilus, bet ir domėjosi Žemės ekologinėmis problemomis bei jų sprendimo būdais, dainavo, šoko, vaidino, piešė, rengė parodas, kūrė eiles ir rašė palinkėjimus Motulei Žemei. Iš savo palinkėjimų jie suvėrė nuostabų vėrinį – karolių Žemei. Projekto metu vyko ir trys konkursai (jų rezultatai skelbiami „Apkabinkime Žemę“ interneto svetainėje), – projekto rengėjų vardu praneša Giedrė Paršeliūnienė.

Jaunieji jonaviškiai smagiai pasportavo

Jonavos lopšelio-darželio „Saulutė“ ugdytinių sporto šventė centriniame miesto stadione: vaikai darė mankštą, žaidė judriuosius žaidimus, futbolą, dalyvavo įvairiose estafetėse, gaudė muilo burbulus, – praneša „Dialogui“ auklėtoja Vaiva Lašina.

Švietimo centro nominacijos gabiausiems vaikams

Širvintų rajono švietimo centro (ŠRŠC) 2013 metų nominacijos „Už Širvintų krašto garsinimą“ ir Širvintų rajono savivaldybės padėkos raštai išskilmingai buvo įteikti 8-iems rajono mokiniams, pasiekusiems ženklių laimėjimų respublikiniuose ir regioniniuose olimpiadų ir konkursų etapuose. Savivaldybės padėkas rajono meras įteikė ir konkursams bei olimpiadoms mokinius rengusiems mokytojams. ŠRŠC raštais ir atminimo dovanomis buvo apdovanoti iš viso 111 olimpiadų ir konkursų rajoninių etapų nugalėtojų bei 65 juos rengę mokytojai. Renginyje koncertavo vaikų ir jaunimo centro džiazo grupė „Kivi junior“ ir lindiho šokėjai. Apie tai informuoja ŠRŠC metodininkė Joalita Mackonienė.

Sekminės Neveronyse

„Sekminės – pavasario šventė, švenčiama sekmą (t. y. septintą) savaitę po Velykų. Jos metu garbinama augmenija ir naminiai gyvuliai. Neveronių lopšelyje-darželyje šiemet Sekminės šventėme pirmą kartą“, – rašo auklėtoja Violeta Ribakovienė.

Vaikams paskelbus šventės pradžią dūdelėmis, auklėtoja V.Ribakovienė papuošė pievoje besiganančias karvytes žolynais ir žaliomis beržo šakomis. Po to visi susirinko prie berželių, apsikabino juos, pasisėmė stiprybės. Beržų vainikais vaikai papuošė auklėtojas. Prisiminusios senovinius papročius darželio direktorė K.Klinkevičienė ir pavaduotoja ugdymui B.Adomaitienė metė žalius kiaušinius ir bandė spėti, kokia bus vasara (jei kiaušinis sudūžta – vasara bus gera, užaugs geras derlius). „Mums pasisekė – kiaušinis sudūžo – vasara bus graži. Dainuodami, kad rugeliai geriau derėtų, apėjome vaikų sodintą daržą. Šokome, žaidėme liaudies žaidimus. Sugrįžę į grupes radome karvytės paliktas vaises – pienelį, varškės sūrelį“, – dalijasi informacijos autorė.

■ Auklėtoja Violeta Ribakovienė ir Neveronių lopšelio-darželio vaikai Sekminių įkarštyje

DIALOGAS

Vyriausioji redaktorė
Elena Tervidyte
Tel. 234 4328,
mobil. 8 ~ 699 38 150,
telenat@takas.lt

www.dialogas.com

PASITEIRAUTI – tel. 234 1571

Redaktorė **Lizeta Lozuraitytė**: redaktore@dialogas.com; tel. 234 0482
Apžvalgininkas **Vytautas Strazdas**: apzvalgininkas@dialogas.com; tel. 234 6943
Korektorė **Lina Paragytė**: korektura@dialogas.com
Maketuotojas **Arturas Gusevas**: maketas@dialogas.com
Vyr. buhalterė **Rasa Krilavičiūtė**: buhalterija@dialogas.com
Administratorė **Laurena Remenčiūtė**: info@dialogas.com; tel./faksas 234 1571
Prenumerata: prenumerata@dialogas.com

Savaitraščio indeksas 0017.
Redakcija: Antakalnio g. 31, LT-10312 Vilnius. Faksas 234 1571
Įmonės kodas 221262680. Atsiskaitymoji sąskaita LT72 70440 60001118958
AB SEB bankas. Banko kodas 70440.

Straipsnių autorių mintys gali nesutapti su redakcijos nuomone. Už reklamos, skelbimų ir mokamų straipsnių turinį redakcija neatsako. Rankraščiai neregistruojami ir negražinami. Kopijuoti ar platinti savaitraščio publikuojamą medžiagą be redakcijos sutikimo draudžiama.

Leidžia UAB „Polilogas“.

REMIA SPAUDOS, RADIO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS

Media Support Foundation

Išleista ketvirtadieniais.
Laikraštis leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. SL 093. 4 sp. I. Tir. 2021 egz.
Spausdino UAB „Lietuvos rytas“ spaustuvė,
Gedimino pr. 12a, LT-01103 Vilnius.
ISSN 1392-1916

KONKURSAI

Fotografavo priešmokyklinio ugdymo pedagogai

Baigėsi du mėnesius vykęs respublikinis priešmokyklinio ugdymo pedagogų fotokonkursas, – praneša „Dialogui“ Tauragės rajono priešmokyklinio ugdymo pedagogų metodinio būrelio pirmininkė, Lauksargių pagrindinės mokyklos pedagogė **Vida Juščienė**, organizavusi minėtą konkursą kartu su kolegėmis D.Eičiene ir S.Gestautiene. Fotokonkurse-parodoje dalyvavo priešmokyklinio ugdymo pedagogės iš 16-os įvairių vaikų ugdymo įstaigų. Tauragės rajono priešmokyklinio ugdymo pedagogės jau antrus metus iš eilės dalyvavo fotografijų konkurse ir įgijo patirties. Daug sužinojo išklausiusios fotomenininkų S.Kancevyčiaus ir R.Vaitkaus paskaitą. Abu fotomenininkai ir organizatorės vertino konkursui pateiktas fotografijas ir skyrė 3 prizines vietas, 2 nominacijas; vieną nominaciją, slapto balsavimo būdu, skyrė parodos lankytojai. Pirmąją vietą konkurse laimėjo Plungės lopšelio-darželio „Vyturėlis“ priešmokyklinio ugdymo pedagogė Gražina Žilienė.

Pedagogų fotografijų paroda eksponuota Tauragės rajono savivaldybės Pagalbos mokytojui ir mokiniui centre.

Mažųjų jonaviškių tarptautinė sėkmė

„Išgirsti pačią slapčiausią gamtos kalbą“ – taip vadinosi Panevėžio gamtos mokyklos organizuotas tarptautinis piešinių konkursas. Jame dalyvavo vaikai nuo 3 iki 19 metų iš 7-ių šalių (Baltarusijos, Latvijos, JAV, Kinijos, Indijos, Rusijos ir Lietuvos), 72 ugdymo įstaigų. Konkurso tikslas – ugdyti jaunąją kartą, kuriai svarbiausias kūrybinio įkvėpimo šaltinis būtų gamta. Tai paskatinimas vaikui atidžiau žvalgytis gamtoje, stengiantis ją pažinti, suprasti.

Ikimokyklinio amžiaus grupėje buvo įteikti 26 diplomai (iš jų 8 užsieniečiams). „Dialogui“ apie konkursą parašiusi Jonavos lopšelio-darželio „Dobilas“ auklėtoja ekspertė **Dijana Borisovienė** džiaugiasi, kad iš 18-os Lietuvos nugalėtojų net keturios – jos parengtos „Dobilo“ ugdytinės.

■ Jaunosios tarptautinio piešinių konkurso laureatės, Jonavos lopšelio-darželio „Dobilas“ ugdytinės, Panevėžio gamtos mokykloje (konkursantes parengusi auklėtoja ekspertė D.Borisovienė – dešinėje)

MOKYKLOSE

Gamtosauginės mokyklos kodeksas

Kaišiadorių Vaclovo Giržado progimnazijai įteikta Žalioji vėliava ir Aplinkosauginio švietimo fondo sertifikatas, – praneša „Dialogui“ **Žydronė Paškevičienė**.

Informacijos autorės manymu, kiekvienam piliečiui derėtų žinoti ir vykdyti progimnazijos mokinių sukurtą Gamtosauginės mokyklos kodeksą: „1. Pasodinęs medelį, papuoši gimtąją šalį. 2. Rūšiuk šiuokšles ir patark tai daryti draugams bei artimiesiems. 3. Vandeni, elektrą taupyk, dviratį įsigyk. 4. Tausok mokyklos inventorių. 5. Dviraičiu važiuok – gamtą ir sveikatą tausok. 6. Neteršk Lomenos upelio, nes jo vandenys pasiekia Baltijos jūrą. 7. Nerūkyk, nes kenkia sveikatai. 8. Nedegink žolės ir laužo miške, išsaugok gyvybę ir gimtuosius namus. 9. Saugok gamtą – saugosi savo ir visų sveikatą. 10. Įsimink, kad saugodamas augalus, vandenį, gamtą, tu padėsi viso pasaulio žmonijai.

Individualizuos ir diferencijuos bendromis jėgomis

„Daug kalbėta ir rašyta apie ugdymo turinio individualizavimą ir diferencijavimą. Tačiau ši problema lieka viena iš aktualiausių šiandienos mokykloje. Kaip pamokoje padaryti taip, kad visi mokiniai pajustų galintys atlikti užduotį: ir tas, kuris gabus, ir tas, kuris nemato prasmės mokydamasis, ir tas, kuriam nuobodu mokytis? Mes, Kauno Šančių vidurinės mokyklos administracija ir mokytojai, bandėme ieškoti būdų šiai problemai spręsti klausydamiesi lektorių įvairiuose seminaruose, dalyvaudami regioniniuose ir nacionaliniuose projektuose. Be to, domėjomės, kokius tokios problemos sprendimus randa bei kaip tobulina šią veiklos sritį ir kitos Kauno mokyklos. Dalyvaudami nacionaliniame Besimokančių mokyklų tinklo kūrimo projekte nutarėme, kad besimokančių ir bendradarbiaujančių mokyklų tinkliuką galima būtų kurti ir mūsų mieste“, – rašo „Dialogui“ Kauno Šančių vidurinės mokyklos direktoriaus pavaduotoja ugdymui **Violeta Čiuldienė**. Minėta idėja buvo įgyvendinta – mokslinės-praktinės konferencijos „Mokyklų bendradarbiavimas siekiant sėkmingo ugdymo turinio individualizavimo ir diferencijavimo“ metu Šančių mokykla pasirašė bendradarbiavimo sutartį su Antano Smetonos gimnazija, Viktoro Kuprevičiaus pagrindine mokykla, Kazio Griniaus progimnazija ir Kauno pedagogų kvalifikacijos centru.

Šeimos dienos – koncertas filharmonijoje

■ Šiemet tradiciniame Šeimos dienos skirtame koncerte filharmonijoje dalyvavo rekordinis Vilniaus Karoliniškių muzikos mokyklos moksleivių skaičius.

Vilniaus Karoliniškių muzikos mokykla (VKMM) jau kelinti metai Nacionalinėje filharmonijoje surengia Šeimos dienos skirtą koncertą. Šiemet koncertavo rekordinis VKMM moksleivių skaičius – 900. Koncerte dalyvavo ir jo dalyvius pasveikino Seimo, Švietimo ir mokslo ministerijos atstovai.

„Keturių dalių koncertas be pertraukos tęsėsi dvi valandas, tačiau režisieriaus V.Kazlausko meistriško dėka visiškai nepailgo, – pasakoja „Dialogui“ **Gerimantas Statinis**. – Pirmose dviejose dalyse dominavo klasikiniai, etniniai motyvai, kitose – populiariosios ir pramoginės muzikos kūriniai. Programa buvo ištisai gana tautiška – skambėjo net 17-os lietuvių kompozitorių kūriniai. Ypač originaliai suskambo VKMM kompozitoriaus D.Prusevičiaus „Kunigaikščio sapnas“, jo harmoninės dermės galėtų papuošti ne vieno profesionalaus kolektyvo repertuarą – tokios nuomonės sklاندė koncerto metu filharmonijos salėje tarp žiūrovų. Kitas kūrinys, vertas kinematografinio dėmesio, – kompozitorės I.Stakvilės (ž. V.Palčinskaitės, aranž. D.Prusevičius) „Stiklių gatvė“... Koncerto metu vyravo žanrų įvairovė, kartu su mokiniais grojo ir mokytojai – tai ne tik moksleiviams, bet ir pedagogams rimtas išbandymas. Sceną puošiantis aitaras tarsi simbolizavo darną, kurią atneša vaikų atliekama muzika tėvams – tai buvo tikra Šeimos šventė.“

Pirmos lietuviškos vakaronės 100-mečiui

Vaiguvos kultūros namuose įvyko bendras Vaiguvos Vlodo Šimkaus vidurinės mokyklos ir kultūros namų renginys, skirtas pirmos lietuviškos vakaronės 100-osioms metinėms (apie 1913–1914 metus Vaiguvos mokykloje pirmą kartą suruoštas lietuviškas vakaras, jį organizavo iš Užvenčio atvažiavę bažnytinio choro artistai, kurie suvaidino vieno veiksmo komediją „Dėdė“).

Renginyje buvo kūrybiškai apžvelgtas kultūrinis gyvenimas nuo anų laikų iki šių dienų. **Saulius Tamoševičius** „Dialogui“ pasakoja: „Šventę pradėjo mokyklos folkloro būrelis „En den du“ (mokytoja D.Barauskienė). Ketvirtokai pristatė piemenukų daineles, žaidimus... Kai susikūrė kolūkiai, atsidarė kultūros namų durys, būrėsi meno mėgėjų kolektyvai: klausėmės armonikos garsų, kaimo kapelos griežimo, šokom polką su ragučiais... Šokome valsą vokiškai, lambadą, žaidėme įvairius žaidimus. Renginį užbaigėme bendra daina „Žemėj Lietuvos“.“

ŠIAME „DIALOGO“ NUMERYJE MINIMA UGDYMO ĮSTAIGA		
„Atžalyno“ pradinė, Vilnius	Krekenavos Mykolo Antanaičio gimnazija, Panevėžio r.	Simono Daukanto progimnazija, Vilnius
„Aušros“ pagrindinė, Tauragė	Kriukų pagrindinė, Joniškio r.	Skautų gimnazija, Tauragė
„Juventos“ progimnazija, Šiauliai	KTU gimnazija, Kaunas	Stakliškių vidurinė, Prienų r.
„Rasos“ progimnazija, Šiauliai	Kuršėnų Lauryno Ivinskio gimnazija, Šiauliai r.	Stasio Šalkauskio gimnazija, Šiauliai
„Romuvos“ gimnazija, Šiauliai	Lauksargių pagrindinė, Tauragės r.	Šančių vidurinė, Kaunas
„Saulėtekio“ progimnazija, Panevėžys	Licėjus, Vilnius	Šėtos gimnazija, Kėdainių r. sav.
„Vyturio“ pradinė, Vilnius	Lopšelis-darželis „Delfinas“, Mažeikiai	Šiaulių universiteto gimnazija, Šiauliai
„Žiburėlio“ pradinė, Mažeikiai	Lopšelis-darželis „Naminukas“, Kaunas	Šilavoto pagrindinė, Prienų r.
Akademijos Ugnės Karvelis gimnazija, Kauno r.	Lopšelis-darželis „Vyturėlis“, Plungė	Šviesioji, Kėdainiai
Antano Smetonos gimnazija, Kaunas	Martyno Mažvydo pagrindinė, Tauragė	Tarptautinė Amerikos mokykla Vilniuje, Vilnius
Balbieriškio pagrindinė, Prienų r.	Meškuičių gimnazija, Šiaulių r.	Tytuvėnų gimnazija, Kelmės r.
Bukonių pagrindinė, Jonavos r.	Molėtų gimnazija, Molėtai	Vaclovo Giržado progimnazija, Kaišiadorys
Centro pradinė, Šiauliai	Mosėdžio vaikų lopšelis-darželis, Skuodo r.	Vaiguvos Vlodo Šimkaus vidurinė, Kelmės r.
Darbėnų gimnazija, Kretingos r.	Naisių, Šiaulių r.	Vaikų lopšelis-darželis „Dobilas“, Jonava
Didždvario gimnazija, Šiauliai	Neveronių lopšelis-darželis, Kauno r.	Vaikų lopšelis-darželis „Saulutė“, Jonava
Dieveniškų „Ryto“ vidurinė, Šalčininkų r.	Piliakalnio pagrindinė, Alytus	Vėžaičių pagrindinė, Klaipėdos r.
Gamtos, Panevėžys	Pirmoji gimnazija, Šilutė	Vievio gimnazija, Elektrėnų sav.
Inturkės pagrindinė, Molėtų r.	Poškonių pagrindinė, Šalčininkų r.	Viktoro Kuprevičiaus pagrindinė, Kaunas
Ylakių vaikų lopšelis-darželis, Skuodo r.	Pryšmančių pagrindinė, Raseinių r.	Zigmo Žemaičio gimnazija, Švenčionys
Jėzuitų gimnazija, Kaunas	Ragainės progimnazija, Šiauliai	Zoknių progimnazija, Šiauliai
Jovarų pagrindinė, Tauragė	Salantų lopšelis-darželis „Rasa“, Kretingos r.	Žalgirių gimnazija, Tauragė
Juliaus Janonio gimnazija, Šiauliai	Salduvės progimnazija, Šiauliai	Žemaičių Kalvarijos vidurinė, Plungės r.
Karoliniškių muzikos, Vilnius	Sauliaus Sondeckio menų, Šiauliai	
Kazio Griniaus progimnazija, Kaunas	Simono Daukanto gimnazija, Šiauliai	
Krakių Mikalojaus Katkaus gimnazija, Kėdainių r. sav.		

Pavasarinės ansamblio „Aušrela“ išvykos

Pavasaris ir vėl sukvietė koncertuoti Švenčionių Zigmo Žemaičio gimnazijos folklorinį ansamblį „Aušrela“, vadovaujamą mokytojo Kazimiero Pranskiaus. Ansamblis noriai dalyvauja renginiuose, skirtuose Tarmių metams.

Balandį keli ansamblio dalyviai pasirodė rajoniniame konkurso „Tramtatulis“ etape. Konkurse dalyvavo sutartinių giedotojos M.Slabadaitė, A. ir D.Paulavičiūtės. Švenčionių krašto senolių tarmę pristatė D.Dubinovas. Dalyviai pasirodė puikiai, pateko į pusfinalį Širvintų mieste, o vėliau ir į finalą Kaune. Panevėžyje vykusiame etnokultūros projekto „Atverk lobynų gelmes“ Aukštaitijos regiono ture „Aušrela“ tapo nugalėtoja ir dalyvavo šių varžytuvių finale. Kolektyvas dalyvavo Vilniuje vykusiame tarptautiniame festivalyje „Skamba skamba kankliai“. Ir tai dar ne viskas. Birželį ansamblis planuoja vykti į festivalį „Tek saulužė ant maračių“, kuris vyks Nidoje.

Kolektyvo narius burtis į repeticijas, susitikimus skatina didelė meilė lietuvių liaudies dainoms, savo krašto papročiams. Ir jų triūsą vainikuoja sėkmė. Malonu, kad lietuvių liaudies dainos, sekamos sakmės suburia vis daugiau ir daugiau jaunų žmonių. Manau, kiekvieno širdyje šiek tiek rusena ta lietuvių liaudies dvasia, lyriškumas, tautiškumas.

Kolektyvo dalyviai nuoširdžiai dėkoja savo vadovui K.Pranskui už pamokas, sugaištą laiką ir džiaugsmo akimirkas.

*Deividas DUBINOVAS,
ansamblio „Aušrela“ narys*

■ Švenčionių Zigmo Žemaičio gimnazijos folklorinis ansamblis „Aušrela“ tarptautiniame festivalyje „Skamba skamba kankliai“

Mokslo metus palydi šokiais

■ Panevėžio „Saulėtekio“ progimnazijos pradinukai tradicine šokių švente palydėjo mokslo metus.

Panevėžio „Saulėtekio“ progimnazijos pradinukai, palydėdami mokslo metus, mokyklos kieme susirinko į tradicinę šokių šventę. Ji šioje mokykloje švenčiama jau dvidešimt pirmą kartą. Tiek pat metų šokių šventei vadovauja choreografijos mokytoja Danutė Špučienė. Šokių vadovės dėka gyvuoja senosios pradinukų šventės tradicijos, kasmet ji išmoko vaikus ir naujų šokių bei ratelių. Šiemet šventė buvo skirta Tarmių metams, todėl ją vedė aukštaičių tautiniais rūbais apsirengę mažieji mokyklos abiturientai – aštuntokai. Jie šmaikščiais lietuvių liaudies posakiais ir patarlėmis pristatė šokius ir ratelius, šokamus įvairiuose Lietuvos regionuose. Šventės metu progimnazijos direktorius A.Gedeikis pagyrimo raštais ir „Saulutės“ ženkliais apdovanojo pačius gabiausius, stropiausius pradinukus.

Apie šventę „Dialogui“ parašė Laima Dargužienė.

Pryšmantiškių sveikatos savaitė

Kaip reikia valgyti, mankštintis ir rūpintis savo sveikata, Raseinių r. Prysmančių pagrindinės mokyklos bendruomenė prisiminė vykdydama projektą „Sveikatos savaitė“. Įsitraukę į visuotinę mankštą su „Lietuvos ryto“ krepšininkais R.Seibučiu ir S.Babrausku prysmantiškiai išmoko pratimų, kurie išjudina visus kūno raumenis. Taip pat bendruomenė paminėjo Pasaulinę nerūkymo dieną: piešė, diskutavo, žiūrėjo filmus, kūrė ženklą „Nerūkųk“, rašė pasižadėjimus ir juos „tvirtino“ piršto atspaudu. Dar – jėgas išbandė įvairiose komandinėse ir individualiose sporto rungtyse, sportiniuose žaidimuose, ištvermės varžytuvėse, rinko medžiagą stendui „Ką valgo sveikuoliai?“, dalyvavo integruotoje pasaulio pažinimo ir technologijų veikloje „Sveikatos pasaulyje“, paguodos gėlės žiedlapiuose rašė patarimus, padėsiančius tapti sveikesniems ir t. t. „Dialogui“ apie projektą parašė mokytoja Jūratė Vyšniauskienė.

**Gerbiami mokytojai, direktoriai, darželių auklėtojai, dėstytojai,
„Dialogas“ – Jūsų profesinis laikraštis.
Kviečiame prenumeruoti ir siūlome 3 variantus –
rinkitės Jums patogiausią!**

I.

Popierinė laikraščio versija

Užsiprenumeruoti galima:

- Interneto svetainėje www.dialogas.com. Raskite prenumeratos nuorodą, ją paspauskite, užpildykite pateiktą formą ir šią atsiųskite į redakciją.
- Visuose „Lietuvos pašto“ ir „Lietuvos ryto“ skyriuose – tradiciškai.

Prenumeratos kaina:

- » visiems metams – 175,89 Lt,
- » pusei metų (6 mėn.) – 95,94 Lt,
- » 3 mėn. – 47,97 Lt,
- » 1 mėn. – 15,99 Lt.

II.

Elektroninė laikraščio versija

Prenumeruoti galite adresu

<http://www.dialogas.com/pdf-prenumerata/>

Prenumeratos kaina

FIZINIAMS asmenims:

- » visiems metams – 87,95 Lt,
- » pusei metų – 52,77 Lt,
- » 3 mėn. – 29,74 Lt,
- » 1 mėn. – 10,00 Lt.

JURIDINIAMS asmenims (tiems, kam reikalinga sąskaita faktūra):

- » visiems metams – 115,69 Lt,
- » pusei metų – 63,74 Lt,
- » 3 mėn. – 32,57 Lt,
- » 1 mėn. – 11,79 Lt.

III.

Tinklapis – dialogas.com

www.dialogas.com – nuomonių ringas

- © Švietimo aktualijos
- © Straipsnių fragmentai
- © Internetinė apklausa
- © Nuotraukos, nuorodos, komentarai, archyvai
- © Kita naudinga informacija

Jei kiltų klausimų, paskambinkite į redakciją tel. (8 ~ 5) 234 1571 arba parašykite info@dialogas.com – ir gausite visą Jus dominančią informaciją.

**Jei nespėjote „Dialogo“ užsiprenumeruoti Lietuvos pašto skyriuose,
galite tai padaryti mūsų internetinėje svetainėje www.dialogas.com bet kuriuo metu.**

Ačiū, kad prenumeruojate „Dialogą“.